

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Τμήμα Ψυχολογίας

ΠΜΣ Ψυχολογία, Ειδίκευση “Ταυτότητες και διαπροσωπικές σχέσεις”

Διπλωματική Εργασία

**Ας μείνουμε φίλ@: Δυσδική ανάλυση της Διατήρησης της Φιλίας μετά από διάλυση
ερωτικής επαφής σε ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα και ο ρόλος της Κατ’ επιλογήν Οικογένειας.**

Νικολούλια Ανδριάνα (Α.Μ.: 01700620M040)

Επόπτες Καθηγητές: κ. Κορδούτης, κ. Ευθυμιόπουλος, κ. Παρπούλα

Αθήνα 2022

Σημείωμα Συγγραφέα

Η συγγραφέας βεβαιώνει ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στην εργασία τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

Copyright © Ανδριάνα Νικολούλια, 2022

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Η έγκριση διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Περίληψη

Στόχος της έρευνας είναι να ρίξει φως στο σχετικά ανεξερευνήτο ακόμα φαινόμενο της διατήρησης της φιλίας μετά από διάλυση ερωτικής επαφής, εστιάζοντας σε ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα στην Ελλάδα. Αξιοποιώντας το μοντέλο δυαδικής ανάλυσης Actor-Partner ερευνήθηκε ταυτόχρονα η επίδραση των προβλεπτικών μεταβλητών του ενός ατόμου πάνω στο αποτέλεσμα α) του ίδιου (Actor effect), β) του άλλου ατόμου της δυάδας (Partner effect) σχετικά με τις μεταβλητές των Παραγόντων προσλαμβανόμενης και αυτοαναφορικής Συμπεριφοράς Διατήρησης Φιλίας (Friendship Maintenance), την Εκτίμηση (Affection) που νιώθουν μεταξύ τους και την Συμπερίληψή τους σε κοινή παρέα με χαρακτηριστικά “Κατ’ επιλογήν οικογένειας” (Chosen Family). Παράλληλα, προστέθηκαν στο μοντέλο εντός δυάδας (within dyad) και μεταξύ δυάδων (between dyads) συμμεταβλητές και διερευνήθηκε η επίδραση τους. Στο βασικό μοντέλο, από τη μία φάνηκε πως επίδραση και στα δύο άτομα της δυάδας είχε τόσο η υποκλίμακα της προσλαμβανόμενης τάσης για Συναναστροφή (Interaction), επηρεάζοντας θετικά την αυτοαναφορική τάση για Συναναστροφή, όσο και η υποκλίμακα της Υποστηρικτικότητας (Support) στη φιλία, επηρεάζοντας θετικά την Εκτίμηση για το άλλο άτομο. Από την άλλη, όταν τα άτομα ανέφεραν μεγαλύτερη Συμπερίληψη της δυάδας σε Κατ’ επιλογήν οικογένεια ανέφεραν και μεγαλύτερη Θετικότητα (Positivity) και Ανοιχτότητα (Openness) στην φιλία, αντίθετα με τους/τις φίλους/φίλες - πρώην που σε αυτή την περίπτωση η επίδραση στις δύο αυτές μεταβλητές μειωνόταν. Σημαντική θετική επίδραση στη Διατήρηση της φιλίας και την Εκτίμηση είχαν οι συμμεταβλητές της Διάρκειας της ερωτικής επαφής και του Χρόνου που έχει περάσει από την διάλυση της, ενώ αρνητική επίδραση είχε εάν το άτομο υπήρξε περισσότερο υπεύθυνο για την απόφαση διάλυσης της ερωτικής επαφής και έχει άλλο/η σύντροφο στο παρόν.

Λέξεις-κλειδιά: Ερωτική Επαφή, ΛΟΑΤΚΙΑ+, Διατήρηση Φιλίας, Κατ’ Επιλογήν Οικογένεια, Εκτίμηση

Abstract

The goal of this research is to shed some light onto the relatively not explored subject of Friendship Maintenance after the dissolution of an erotic contact, concentrating upon LGBTQIA+ people in Greece. People participated in dyads and were analyzed applying the Actor-Partner Interdependence Model (APIM) researching the effect of one's own predictor score on one's own outcome (Actor effect) and on the outcome of his/her partner (Partner effect), regarding the variables of perceived and self-reported Friendship Maintenance factors, the Affection and inclusion of the dyad in a Chosen Family. At the same time, we tested the impact of within dyads and between dyads covariates. The results of the basic model showed that there is Actor-Partner Effect at the subscale of perceived Interaction with positive effect on the self-report Interaction and on the subscale of Support with positive effect on Affection. Also, when people reported more inclusion of the dyad in a Chosen Family, they also reported higher Positivity and Openness, unlike their friends-exes whose scores in these two variables were decreasing. Lastly, the covariates of the Erotic contact duration and the Time since the dissolution was found to have positive effect, although the Role in the dissolution decision and Existence of an other romantic partner in the present was found to have negative effect on the Friendship Maintenance and Affection.

Keywords: Erotic Contact, LGBTQIA+, Friendship Maintenance, Chosen Family, Affection

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	6
Εισαγωγή	7
Φιλία και Ερωτική Επαφή: Δύο (όχι και τόσο) Διαφορετικές Σχεσιακές Διαδικασίες.....	7
Φιλία με Πρώην Σύντροφο στη ΛΟΑΤΚΙΑ+ Κοινότητα και ο Ρόλος της «Κατ’ Επιλογήν Οικογένειας».....	10
Ικανοποίηση και Διατήρηση της νέας Φιλίας.....	11
Άλλες Μεταβλητές στην Μελέτη της Φιλίας με Πρώην Ερωτικό Σύντροφο.....	16
Η Παρούσα Έρευνα.....	17
Μέθοδος.....	22
Δειγματοληψία και Διαδικασία.....	22
Συμμετέχοντα Άτομα.....	22
Εργαλεία.....	23
Αποτελέσματα.....	28
Βασικό μοντέλο δυαδικής ανάλυσης Actor-Partner	28
Έλεγχος επίδρασης άλλων συμμεταβλητών μεταβλητών.....	31
Συζήτηση.....	35
Συμπεράσματα.....	35
Περιορισμοί και αφορμές για μελλοντική έρευνα.....	41
Βιβλιογραφία	45

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θέλω να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου αρχικά στα μέλη της τριμελούς επιτροπής εποπτείας μου, και συγκεκριμένα στον κύριο Παναγιώτη Κορδούτη για την μεταλαμπάδευση των γνώσεων του, την κυρία Παρπούλα για την πρακτική της στήριξη κατά τη διαδικασία των στατιστικών αναλύσεων και τον κύριο Αχιλλέα Ευθυμιόπουλο για τη βοήθεια του στη δόμηση της ιδέας της διπλωματικής εργασίας και την εύρεση βιβλιογραφίας. Ακόμη, ένα μεγάλο ευχαριστώ από καρδιάς στην καθηγήτρια μου, Σουλτάνα Μαντόγλου, η οποία ενώ δεν υπήρξε επίσημα επόπτρια μου δε σταμάτησε ποτέ να καθοδηγεί την προσπάθεια μου. Εξαιρετικά καθοριστικής σημασίας για την πραγμάτωση αυτής της εργασίας αποτέλεσε η εφαρμογή APIM_SEM app των καθηγητών Lara Stas (Ghent University, Belgium) και David A. Kenny (University of Connecticut, USA), την οποία διαθέτουν διαδικτυακά δωρεάν.

Στις συμφοιτήτριες και συμφοιτητές μου στο ΠΜΣ “Ταυτότητες και Διαπροσωπικές Σχέσεις” ένα μεγάλο ευχαριστώ που παρά την κοινωνική απομόνωση που μας επέβαλε η πανδημία τα τελευταία δύο χρόνια, αποτέλεσαν πολύτιμες φίλες, φίλοι και συνοδοιπόροι.

Τους εύχομαι ολόψυχα καλή συνέχεια στην προσωπική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Τέλος, οφείλω ένα ευχαριστώ στην σύντροφο μου για όλη της την φροντίδα, στήριξη και υπομονή.

Εισαγωγή

Φιλία και Ερωτική Επαφή: Δύο (όχι και τόσο) Διαφορετικές Σχεσιακές Διαδικασίες

Οι ανθρώπινες σχέσεις είναι τόσο δυναμικές που μετασχηματίζονται συνεχώς και οι παράγοντες που συμβάλλουν σε αυτό έγκεινται τόσο στα ενδοατομικά χαρακτηριστικά των ατόμων που την απαρτίζουν, όσο και στα διαπροσωπικά, σχεσιακά χαρακτηριστικά τους, αλλά και τους ρητούς και άρρητους κανόνες και μύθους του εκάστοτε κοινωνικού πλαισίου, ανά εποχή και μέρος (Hinde, 1979· Kelley et al., 1983). Θα μελετηθούν οι εκούσιες σχέσεις, αυτές δηλαδή που τα άτομα επιλέγουν συνειδητά να εμπλακούν και να αυτοπροσδιοριστούν, όπως μία φιλία και, συχνά πλέον, μία ερωτική/ σεξουαλική επαφή (Regan, 2011). Σε αυτού του είδους τις στενές σχέσεις παρατηρείται ότι στις μέρες μας, στις δυτικές τουλάχιστον χώρες, χαλαρώνει η μέχρι τώρα δομή και το πρωτόκολλο που υπήρχε και μαζί με αυτό και οι προσδοκίες και αντιλήψεις που επικρατούν. Για να γίνει αντιληπτή αυτήν την μετατόπιση αρκεί η εστίαση στο γεγονός ότι κάποια από τα θέματα που έχουν απασχολήσει και εξακολουθούν να απασχολούν πολύ την κοινή γνώμη, και κατά συνέπεια ερευνητικά και την επιστημονική κοινότητα, είναι για παράδειγμα η δυνατότητα φιλίας μεταξύ ατόμων διαφορετικού φύλου (π.χ. Bleske & Buss, 2000), η ηλικιακή διαφορά στις ερωτικές σχέσεις (π.χ. Casterline et al., 1986), οι σχέσεις εξ' αποστάσεως (Sahlstein, 2004), οι “ανοιχτές” σεξουαλικές σχέσεις (π.χ. Matsick, et al., 2014), οι φιλίες που καταλήγουν σε έρωτα και αυτές που μετά τον έρωτα γίνονται φιλία (π.χ. Merriam-Pigg, 2012). Η θέση αυτών των ερωτημάτων και η μελέτη των διαπροσωπικών σχέσεων έχει μεγάλη σημασία, όχι μόνο γιατί συμβάλει στην κατανόηση των πολύπλοκων δυναμικών που περιβάλλουν τις σχέσεις, αλλά επειδή αποτελούν πυλώνα της κοινωνικής και ατομικής ανθρώπινης δόμησης και ανάπτυξης, με τεράστιο αντίκτυπο στην ψυχική υγεία και αυτοπραγμάτωση (Regan, 2011).

Αναφορικά με τον ορισμό της φιλίας, αυτός είναι πολύ δύσκολο να αποδοθεί, καθώς υπάρχουν τόσες εκδοχές όσοι και οι ερευνητές που έχουν ασχοληθεί (Πεξηρκιανίδης, 2020),

ενώ από την άλλη διαφέρει ανά κοινωνία και εποχή (Jamieson, 2008). Δίνοντας τους πιο σύγχρονους ορισμούς της φιλίας, θα μπορούσαμε να πούμε ότι «η φιλία είναι μία εθελοντική, άτυπη σχέση ομότιμων, που βασίζεται στην αμοιβαιότητα, είναι ευχάριστη και (συχνά) δεν περιλαμβάνει ανοικτή σεξουαλικότητα» (Wrzus, Zimmerman, Mund, & Neyer, 2017), και πως «είναι μία σχέση δύο ατόμων, που έχει διάρκεια στο χρόνο, αποφέρει κοινά οφέλη, γίνεται ισχυρότερη όσο προσπαθούν τα μέρη της και η διατήρησή της γίνεται ευκολότερη όσο ισχυρότερη και μακροβιότερη είναι η σχέση» (Farmer & Kali, 2018). Ο Πεζηρκιανίδης (2020), γράφει: «οι μελέτες μέχρι σήμερα έχουν δείξει ότι τα άτομα αντιλαμβάνονται τη φιλία ως μια εκούσια σχέση μεταξύ δύο ατόμων, η οποία εμπεριέχει αμοιβαία αποδοχή, επιθυμία για συναναστροφή, οικειότητα, εμπιστοσύνη, ψυχική και υλική στήριξη, αλληλεξάρτηση και διαχρονικότητα». Φαίνεται ότι με ένα άτομο που θεωρούμε φίλο μας διατηρούμε εθελούσια σχέση, το επιλέγουμε εκούσια και αφιερώνουμε χρόνο. Παράλληλα, όμως, η σχέση αυτή δεν βασίζεται σε κάποιο συγκεκριμένο κοινωνικό ρόλο του ατόμου αυτού στην ζωή μας αλλά επιλέγουμε να σχετιστούμε σαν υπάρξεις. Ωστόσο, τελικά ανακύπτει το εύλογο ερώτημα αν η φιλική και η ερωτική συσχέτιση έχουν τόσο κοινά χαρακτηριστικά και η σεξουαλική επαφή δεν είναι πάντα ειδοποιός διαφορά της φιλίας και του έρωτα, τότε πως διαφέρουν; Βρέθηκε ότι η ερωτική αποκλειστικότητα και η μεγάλη έκφραση συναισθημάτων τρυφερότητας έχουν θεωρηθεί και αυτά διαφοροποιητικά στοιχεία μεταξύ φιλίας και έρωτα (Fehr, 1996), ωστόσο, η μεγάλη έκφραση συναισθημάτων παρατηρείται ακόμα και σε ορισμένες στενές φιλίες με μεγάλη οικειότητα, ενώ η αποκλειστικότητα δεν υπάρχει σε κάθε ερωτική σχέση (Matsick et al, 2014). Ακόμα, μελετώντας το παράδειγμα των “σεξουαλικά ελεύθερων ζευγαριών” φαίνεται πως το σεξ χωρίς αγάπη είναι αποδεκτό, δεν απαιτείται δέσμευση, πηγάζει από τη φυσική ευχαρίστηση και τα κίνητρα διέγερσης και όχι απαραίτητα από συναισθηματική εμπλοκή (Christopher & Cate, 1985; Peplau et al., 1977).

Η πλαστικότητα και αλληλοεπικάλυψη των χαρακτηριστικών αυτών των δύο ειδών στενών σχέσεων είναι αυτή που οδηγεί, πολλές φορές, στην εξέλιξη μιας ερωτικής σχέσης σε φιλική και το αντίθετο. Αυτή η μετεξέλιξη του έρωτα σε φιλία φαίνεται πως είναι ένα φαινόμενο δυσνόητο σε πολλούς ανθρώπους και που, προσφάτως, έχει προκύψει σαν αντικείμενο μελέτης, λόγω της όλο και συχνότερης εμφάνισης του. Ενδεχομένως, αυτό να προκύπτει καθώς στην κοινή γνώμη ο τερματισμός της επικοινωνίας των δύο ατόμων είναι προϋπόθεση για την διάλυση της ερωτικής σχέσης (Rollie & Duck, 2013). Ακόμα, υπάρχει η αντίληψη ότι πριν την ερωτική διάλυση, έχει υπάρξει συναισθηματική απομάκρυνση καθώς η ρομαντική έλξη έχει φθίνει σημαντικά. (Felmlee, 2001). Τέλος, οι Foley & Fraser (1998), αναφέρουν πως η μετάβαση από σχέση σε φιλία είναι αμήχανη διαδικασία λόγω της απουσίας σχηματιστικού σεναρίου που την διευκολύνει. Επικρατεί μία σύγχυση γύρω από τις άρρητες θεωρίες για τον χωρισμό τόσο από την πλευρά των ατόμων που χωρίζουν όσο και αυτών που είναι εξωτερικοί παρατηρητές με αποτέλεσμα η διατήρηση φιλικής επαφής μετά από τον χωρισμό να θεωρείται υπερβολικά προοδευτική και ανειλικρινής πρακτική.

Από την άλλη μεριά, υπάρχει πληθώρα ερευνών που συνηγορούν όχι μόνο ότι η μετάβαση από σχέση σε φιλία είναι ένα υπαρκτό φαινόμενο αλλά και ότι αυτή η μετάβαση οδηγεί στο να μάθουν καλύτερα τα άτομα τον εαυτό τους (Budgeon, 2006). Φαίνεται, ακόμα, πως οι φιλίες μετά από χωρισμό διαφέρουν πολύ ποιοτικά σε σχέση με φιλίες χωρίς ρομαντικό παρελθόν (Schneider & Kenny, 2000). Επιπλέον, τα άτομα με βαθιά συναισθηματική εμπλοκή κατά την διάρκεια της ρομαντικής σχέσης είναι πιο πιθανό να μετατρέψουν την σχέση σε φιλία μετά τον χωρισμό (Foley & Fraser, 1998). Σχεδόν το 50% των διαζευγμένων ζευγαριών αναφέρουν ότι διατηρούν επαφή με τους πρώην συζύγους 2 με 10 χρόνια μετά το διαζύγιο (Fischer, de Graaf, & Kalmijn, 2005· Masheter, 1991), και παραπάνω από τα μισά άτομα αναφέρουν ότι έχουν παραμείνει φίλοι με τους πρώην

συντρόφους τους μετά από τον ρομαντικό χωρισμό που δεν κατέληξε σε γάμο (π.χ. Schneider & Kenny, 2000).

Φιλία με Πρώην Σύντροφο στη ΛΟΑΤΚΙΑ+ Κοινότητα και ο Ρόλος της «Κατ’

Επιλογήν Οικογένειας»

Η ΛΟΑΤΚΙΑ+ κοινότητα θα αποτελέσει το δείγμα της παρούσας έρευνας. Προτού, όμως, αναφερθούν οι λόγοι που η συγκεκριμένη ομάδα επιλέχθηκε σαν δείγμα, χρήσιμο κρίνεται να δώσουμε ένα σύντομο ορισμό. Ο όρος ΛΟΑΤΚΙΑ+ (Λεσβίες, Ομοφυλόφιλα, Αμφιφιλόφιλα, Τρανς, Κούιρ, Ίντερσεξ, Ασέξουαλ κ.α) περιλαμβάνει ένα φάσμα ομάδων στις οποίες η διάκριση αφορά τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου. (Πολύχρωμο σχολείο, 2016· Κατσαγιάννης, 2012). Στις μέρες μας γίνεται συνεχώς όλο και περισσότερος λόγος για τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙΑ+ ατόμων που είτε καταπατούνται, είτε δεν έχουν θεσμοθετηθεί ακόμα ενώ οι διακρίσεις που υφίστανται λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου τους συνεχίζονται τόσο σε θεσμικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο (Συνήγορος του Πολίτη, 2014).

Σύμφωνα με τον Sharabany (1994), «οι πολλαπλές λειτουργίες που εκπληρώνει η φιλία και η πρόβλεψη της υποστήριξης και ευζωίας υποδεικνύουν ότι το να έχουμε έναν φίλο κατά την διάρκεια στρεσογόνων εμπειριών σίγουρα βοηθούν τα άτομα να ανταπεξέλθουν». Φυσικά αυτό ισχύει για οποιαδήποτε φιλική σχέση μεταξύ οποιονδήποτε ατόμων, αλλά αναφορικά με τα ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα οι στρεσογόνες αυτές εμπειρίες ενδέχεται να είναι περισσότερες και πιο τραυματικές λόγω της φύσης και πολυπλοκότητας των διακρίσεων που δέχονται ως μειονοτική ομάδα. Έχει βρεθεί ότι τα ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα έχουν περισσότερους φίλους-πρώην από ότι τα ετεροφυλόφιλα άτομα και η σχέση αυτή τους παρέχει ασφάλεια και εξυπηρετεί πρακτικούς σκοπούς (Griffith et al, 2017), ενώ αναφέρουν υψηλά ποσοστά ικανοποίησης και συναισθηματικής εγγύτητας και επικοινωνίας με τους φίλους -πρώην (Lannutti & Cameron, 2002).

Η Weston το 1991 περιέγραψε τον καθοριστικό ρόλο που παίζουν οι στενοί φίλοι στην ζωή ανθρώπων με μειονοτικό σεξουαλικό προσανατολισμό, που συχνά βιώνουν απομάκρυνση και απόρριψη από την οικογένεια καταγωγής τους. Η διαπροσωπική επαφή είναι μεγαλύτερη όταν τα άτομα μοιράζονται έναν στενό κύκλο φίλων στον οποίο αναφέρονται ως «κατ' επιλογήν οικογένεια» (Lannutti & Cameron, 2002) και όταν υπάρχει ένα δίκτυο το οποίο στηρίζει την φιλία (Busboom, Collins, Givertz, & Levin, 2002). Το φαινόμενο αυτό αναδύεται από την βιβλιογραφία ως χαρακτηριστικό της κοινότητας, καθώς φαίνεται πως ο ορισμός της οικογένειας σύμφωνα με τα ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα εμπεριέχει την «συγγένεια» όχι με βιολογικούς όρους αλλά με όρους εκούσιων δεσμών και κοινών εμπειριών που φέρνουν τα άτομα κοντά (Budgeon, 2006). Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα των Kim & Feyissa (2021) σε πληθυσμό ΛΟΑΤΚΙΑ+ προσφύγων βρέθηκε πως «οικογένεια είναι όποιος είναι ομοϊδεάτης, κατανοητικός, έμπιστος, αγαπητικός και αφοσιωμένος στην σχέση», ενώ οι Hull & Ortyl (2018) ανέδειξαν ως στοιχεία που ορίζουν την οικογένεια την άνευ όρων αγάπη, την αποδοχή και εμπιστοσύνη, την εγγύτητα, την ανταποδοτικότητα, την προσπάθεια, το παρεμφερές ιστορικό ζωής και το μοίρασμα κοινών στιγμών. Οι παραπάνω ποιοτικοί παράγοντες σε συνδυασμό με δομικές ερωτήσεις για τον προσδιορισμό της κοινής παρέας ως κατ' επιλογήν οικογένεια (Lannutti & Cameron, 2002), διαμόρφωσαν το αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας που σχεδιάστηκε να μετρήσει κατά πόσο η δυνάδα συμπεριλαμβάνεται σε κοινή παρέα φίλων με τα χαρακτηριστικά μιας κατ' επιλογήν οικογένειας. Αυτή η μεταβλητή διερευνήθηκε για την επίδρασή της στην Συμπεριφορά διατήρησης της Φιλίας.

Ικανοποίηση και Διατήρηση της νέας Φιλίας

Σύμφωνα με την Θεωρία Κοινωνικής Ανταλλαγής, όσο πιο πολλούς πόρους λαμβάνουν τα άτομα από πρώην συντρόφους τόσο πιο ικανοποιημένοι θα είναι από την σχέση στο παρόν και τόσο πιο πιθανό είναι να βιώσουν υψηλά επίπεδα ποιότητας στη φιλία

μετά τον χωρισμό (Busboom et al, 2002). Απάντηση για το ερώτημα ποιοί είναι αυτοί οι πόροι και πώς καθορίζουν το επίπεδο προσλαμβανόμενης ποιότητας φιλίας και ικανοποίησης από την νέα φιλία έδωσαν ο Mendelson & Aboud (1999). Ανέπτυξαν έξι λειτουργίες της φιλίας όπου η εκπλήρωση τους προσδιορίζει τη συνεισφορά, ποιότητα και ικανοποίηση από τη φιλία. Ο πρώτος παράγοντας αφορά την Ενδιαφέρουσα Συντροφιά, δηλαδή την εμπειρία διασκεδαστικών στιγμών, το μοίρασμα ποιοτικού χρόνου σε κοινές δραστηριότητες και ενδιαφέροντα. Το δεύτερο στοιχείο είναι η Βοήθεια που αφορά στην προσφορά καθοδήγησης, κοινωνικής στήριξης αλλά και πληροφοριών και μέσων για την επίτευξη των στόχων του ατόμου. Ο τρίτος παράγοντας λειτουργίας της φιλίας είναι η Συναισθηματική Ασφάλεια, δηλαδή η ασφάλεια που προσφέρει το φιλικό πρόσωπο όταν βρισκόμαστε σε νέες, άγνωστες και ενδεχομένως απειλητικές καταστάσεις. Το τέταρτο λειτουργικό συστατικό μιας φιλικής σχέσης είναι η Αξίопιστη Συμμαχία, η οποία αναφέρεται στη συνεπή διαθεσιμότητα του φίλου μας στην καθημερινότητά μας και την έμπρακτη έκφραση της αφοσίωσης του στην φιλία. Το πέμπτο παράγοντα λειτουργίας μιας φιλίας αποτελεί η Αυτο-επικύρωση δηλαδή η αίσθηση του ατόμου ότι ο φίλος του τού παρέχει την κατάλληλη επιβεβαίωση κι ενθάρρυνση ώστε το άτομο να διατηρήσει μια θετική αυτο-εικόνα ενός ικανού και άξιου προσώπου. Τέλος, η έκτη λειτουργία της φιλίας είναι η Οικειότητα και αναφέρεται στην ευαίσθητη αντιμετώπιση των αναγκών του άλλου ατόμου, την ανοικτότητα, την ειλικρίνεια, την έκφραση συναισθημάτων και σκέψεων. Στην παρούσα έρευνα οι ποιότητες αυτές δεν θα διερευνηθούν για οικονομία χώρου, όμως θα αποτελέσουν έναυσμα για μελλοντική έρευνα.

Παράλληλα με του παράγοντες ποιότητας της φιλίας, οι Mendelson & Aboud (1999) μελέτησαν την ικανοποίηση από την φιλία και τα θετικά συναισθήματα ως δύο παράγοντες που μετρούν την Εκτίμηση του ερωτώμενου προσώπου για τον/την φίλο/η τους. Συγκεκριμένα τα Θετικά συναισθήματα βρέθηκε ότι μπορούν να προβλέψουν την

εκπλήρωση των προσδοκιών του ατόμου αναφορικά με τις έξι λειτουργίες της φιλίας.

Μπορεί να φαίνονται ως δύο διαφορετικές μετρήσεις αλλά η Ικανοποίηση και τα Θετικά συναισθήματα συσχετίστηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό (Mendelson & Kay, 2003) οπότε και προτείνεται να μελετηθούν σαν ενιαία κλίμακα που μετρά την Εκτίμηση (Affection) που αναφέρουν τα συμμετέχοντα άτομα.

Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας μας προσφέρει ακόμα αρκετά ευρήματα σχετικά με την Ικανοποίηση και την Ποιότητα της φιλίας, εστιάζοντας σε φιλίες μετά από χωρισμό. Ωστόσο, σημαντική κρίνεται σε αυτό το σημείο η διευκρίνιση, ότι ενώ οι μεταβλητές αφορούν την ποιότητα και ικανοποίηση, δεν έχει μέχρι τώρα γίνει χρήση του συγκεκριμένου μεθοδολογικού μοντέλου Δυναμικής ανάλυσης που θα χρησιμοποιηθεί στην παρούσα έρευνα. Πιο συγκεκριμένα η Villella (2010), μέτρησε την Ικανοποίηση την Προσαρμογή και την Επικοινωνία σε σχέσεις μετά τον χωρισμό όπου φάνηκε πως το να μένει κανείς φίλος/η με το άλλο άτομο μετά τον χωρισμό επηρεάζει την Ικανοποίηση που νιώθει από αυτό το άτομο. Οι Busboom, Collins, Givertz & Levin (2002) μελέτησαν με βάση την θεωρία της κοινωνικής ανταλλαγής πώς οι πόροι που λαμβάνει ένα άτομο από τον/την πρώην σύντροφο και συγκεκριμένα εμπόδια μπορούν να επηρεάσουν την ποιότητα της φιλίας μετά τον χωρισμό. Βρέθηκε, λοιπόν, ότι τα συμμετέχοντα άτομα που λάμβαναν περισσότερους πόρους ανέφεραν και μεγαλύτερη ποιότητα στην φιλία. Από την άλλη, η ικανοποίηση μετρήθηκε ως ικανοποίηση από τους πόρους η οποία βρέθηκε να διαμεσολαβεί μεταξύ της αποδοχής πόρων και ποιότητας φιλίας. Ακόμα, οι Griffith και συνεργάτες (2017), μελέτησαν τους προβλεπτικούς παράγοντες της δημιουργίας φιλίας μετά από χωρισμό, τους λόγους της δημιουργίας και τα αποτελέσματα της. Για να μετρήσουν την ποιότητα της νέας φιλίας μεταξύ των δύο πρώην συντρόφων, σύγκριναν τα αποτελέσματα αυτών με τα αποτελέσματα για τον καλύτερό τους φίλο. Ενώ η ποιότητα της φιλίας ήταν υψηλότερη στην περίπτωση του καλύτερου φίλου, η τυπική απόκλιση μεταξύ ποιότητας φιλίας και τύπου φιλίας εννόησε την

ύπαρξη και άλλων διαφορών στη φιλία με πρώην σύντροφο και στη φιλία καλύτερων φίλων. Στην έρευνα των Lannutti & Cameron, (2002) αναζητώντας το ποσοστό σχεσιακής ικανοποίησης που βιώνουν ομοφυλόφιλα και ετεροφυλόφιλα άτομα μετά τον χωρισμό τους, βρέθηκε πως στην περίπτωση των ομοφυλόφιλων η ικανοποίηση από την σχέση μειωνόταν όσο πιο μεγάλη ήταν η διάρκεια της ερωτικής σχέσης και όταν υπήρχε ελπίδα επανένωσης και από την άλλη, η ικανοποίηση μεγάλωνε όσο περνούσε ο καιρός από τον χωρισμό.

Όλες οι φιλίες, επειδή ακριβώς είναι εθελοντικές, διαφέρουν και σε χρονική διάρκεια και σε ποιότητα, σε προσδοκίες που οδηγούν και σε αντίστοιχες συμπεριφορές. Αυτές είναι οι Συμπεριφορές Διατήρησης της Φιλίας που συνδέονται και σχετίζονται με την ποιότητα και τα λειτουργικά συστατικά της φιλίας (Πεζirkιανίδης, 2020) και με την ικανοποίηση αλλά και την χρονική δέσμευση (Dindia & Baxter, 1987) . Μπορεί να λαμβάνουν χώρα είτε εκούσια και στρατηγικά για την επίτευξη στόχων, είτε άδηλα, ως φυσική απόρροια της εξέλιξης της φιλίας (Oswald, 2017). Μία από τις σύγχρονες έρευνες για την ανάδειξη των συμπεριφορών της διατήρησης της φιλίας έγινε από τους Oswald, Clark και Kelly (2004) όπου και εντόπισαν τέσσερις παράγοντες -ομάδες- συμπεριφορών. Ο πρώτος παράγοντας αφορά στη Θετικότητα και περιλαμβάνει από την μία συμπεριφορές που ενισχύουν την χαρά και την καλοπέραση όπως για παράδειγμα η προσπάθεια πρόκλησης γέλιου. Από την άλλη, ο παράγοντας περιλαμβάνει συμπεριφορές αποφυγής αρνητικών επιπτώσεων στην φιλία και της αντικοινωνικότητας όπως για παράδειγμα η μη ανταπόκριση σε κλίσεις και μηνύματα. Η δεύτερη ομάδα συμπεριφορών αφορούν στην Υποστηρικτικότητα, την ενεργό προσπάθεια διαβεβαίωσης για την στήριξη και την διάρκεια αυτής για τον φίλο αλλά και για το μέλλον την φιλίας. Ο παράγοντας της Ανοιχτοσύνης σχετίζεται με συμπεριφορές αυτοαποκάλυψης και ειλικρίνειας αλλά και γενικότερα το ενδιαφέρον που βρίσκουν οι φίλοι στις καθημερινές συνομιλίες τους. Τέλος, η Συναναστροφή αφορά δραστηριότητες που οι δύο φίλοι κάνουν μαζί όπως μαζώξεις και εξόδους. Σύμφωνα με την Oswald (2017) για να εξελιχθεί μία φιλία

προϋποτίθεται η αμοιβαία έκφραση πολλών και διαφορετικών μορφών συμπεριφοράς διατήρησης της Φιλίας.

Σε μία ειδικότερη ανασκόπηση της έρευνας πάνω στους Παράγοντες Διατήρησης Φιλίας των Oswald και συνεργατών (2004), μελετήθηκε η αλληλεξάρτηση της δυάδας των φίλων σε σχέση με τους Παράγοντες Διατήρησης της Στενής, της Καθημερινής, της Ομόφυλης και της Ετερόφυλης φιλίας σχετικά με το πόσο τα άτομα συμφωνούσαν μεταξύ τους στις απαντήσεις τους ο ένας για την συμπεριφορά διατήρησης του άλλου (Self Other Agreement), το κατά πόσο οι δύο φίλοι προσομοιάζουν στην διατήρηση συμπεριφοράς (Similarity of Maintenance Behavior) και την προσλαμβανόμενη ισοτιμία της συμπεριφοράς του ενός από τον άλλο (Perception of Maintenance Equity). Ακόμα μελετήθηκε και επιβεβαιώθηκε ότι οι αυτοαναφορικές συμπεριφορές διατήρησης φιλίας της δυάδας προβλέπουν την ικανοποίησή και την δέσμευση στην φιλία. Σε επόμενη έρευνα των ίδιων, το 2006, μελετήθηκαν οι Συμπεριφορές Διατήρησης Φιλίας και οι τύποι επίλυσης προβλημάτων στην πρόβλεψη της Ικανοποίησης και Δέσμευσης, από την μία ατομικά και από την άλλη σε δυαδικό επίπεδο. Βρέθηκε ότι η Διατήρηση της φιλίας προβλέπει θετικά την ικανοποίηση/ δέσμευση στη φιλία επιβεβαιώνοντας ξανά τα ευρήματα της έρευνας του 2004, ωστόσο η πρόβλεψη ήταν καλύτερη στο δυαδικό επίπεδο από ότι στο ατομικό. Στην μελέτη της φιλίας μεταξύ δύο πρώην συντρόφων οι Bullock, Hackathorn, Clark & Mattingly (2011) ερεύνησαν αν η Ικανοποίηση από την ερωτική σχέση πριν την διάλυσή της μπορούσε να προβλέψει την ικανοποίηση από την σχέση μετά την διάλυση αλλά και την Διατήρηση της Φιλίας. Βρέθηκε πως όσο πιο ικανοποιημένα ήταν τα άτομα από την ερωτική σχέση τόσο πιο πιθανό ήταν να παραμείνουν φίλοι και να διατηρούν τη φιλία, ενώ η διατήρηση φιλίας μεσολαμβάνει πλήρως μεταξύ της ικανοποίησης από την ερωτική σχέση και από την υπάρχουσα φιλική σχέση.

Στην παρούσα έρευνα οι Συμπεριφορές Διατήρησης Φιλίας θα μελετηθούν και σε επίπεδο αυτοαναφοράς αλλά και ως προς την αντίληψη του ατόμου για την συμπεριφορά του

άλλου ώστε να δούμε αν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων εντός δυάδας στην προσλαμβανόμενη διατήρηση προβλέπουν τις απαντήσεις τους, αυτοαναφορικά. Με άλλα λόγια ψάχνουμε να βρούμε αν υπάρχει συμφωνία μεταξύ του τί αντιλαμβάνεται το άτομο και το τί κάνει όντως το άλλο άτομο και αν αυτό που αντιλαμβάνεται το άτομο, επηρεάζει και το τί κάνει το ίδιο. Η Εκτίμηση για την φιλία θα μελετηθεί ως εξαρτημένη μεταβλητή με προβλεπτικές τις Συμπεριφορές Διατήρησης Φιλίας.

Άλλες Μεταβλητές στην Μελέτη της Φιλίας με Πρώην Ερωτικό Σύντροφο

Η μέχρι στιγμής έρευνα πάνω στο ζήτημα των φιλιών μετά από χωρισμό, αν και όχι εκτενής έχει αναδείξει και άλλες μεταβλητές/παράγοντες που συσχετίστηκαν και προέβλεψαν την ποιότητα και την ικανοποίηση από την Φιλία, όπως οι λόγοι διατήρησης φιλίας και παράγοντες προσωπικότητας (Mogilski & Welling, 2017), οι λόγοι διάλυσης ερωτικής σχέσης (Griffith, Gillath, Zhao & Martinez, 2017), η σεξουαλική επαφή (Mason, Sbarra, Bryan & Lee, 2012), οι στρατηγικές επίλυσης προβλημάτων (Busboom; Collins; Givertz & Levin, 2002) και άλλες. Υπάρχουν, όμως, και άλλες διαστάσεις, σχεσιακές και περιβαλλοντικές που έχουν μελετηθεί συγκριτικά. Ορισμένες από αυτές είναι ο Χρόνος από τη Διάλυση Ερωτικής Σχέσης (Sbarra & Emery, 2005), η Χρονική Διάρκεια Ερωτικής Σχέσης (Simpson, 1987), Ποιός πήρε την Απόφαση Χωρισμού (Sbarra, 2006). Ειδικότερα, αυτές οι τρεις μεταβλητές χρησιμοποιήθηκαν από τους Mason, Sbarra, Bryan & Lee (2012) ως συµμεταβλητές για την Αποδοχή του Χωρισμού, ωστόσο δεν φάνηκαν να είναι στατιστικά σημαντικές. Από την άλλη μεριά οι Lannutti & Cameron (2002) βρήκαν πως ο χρόνος από την διάλυση της σχέσης προέβλεψε θετικά την σχεσιακή Ικανοποίηση, ενώ η διάρκεια της ερωτικής σχέσης την προέβλεψε αρνητικά. Τέλος, η έρευνα της Villella (2010) ανέδειξε πως το άτομο το οποίο πήρε την απόφαση του χωρισμού στην ερωτική σχέση είχε τελικά και την μεγαλύτερη προσαρμογή μετά. Ακόμα μία δημογραφική μεταβλητή που φαίνεται βιβλιογραφικά να καθορίζει την φιλία μετά τον χωρισμό είναι η Ύπαρξη άλλου

ερωτικού συντρόφου στο παρόν. Οι Busboom, Collins, Givertz & Levin (2002), μελέτησαν την συγκεκριμένη μεταβλητή ως μία από τα εμπόδια στην ποιότητα φιλίας και διατήρηση επικοινωνίας μετά τον χωρισμό. Πράγματι η ύπαρξη συντρόφου βρέθηκε να σχετίζεται αρνητικά με την ποιότητα της φιλίας αλλά θετικά με την αποδοχή του χωρισμού. Επίσης, στην προαναφερθείσα έρευνα της Villella (2010), το να υπάρχει νέος σύντροφος στην ζωή του ατόμου συνδέθηκε με μεγαλύτερη προσαρμογή στην ζωή μετά τον χωρισμό. Τα ευρήματα για τις παραπάνω μεταβλητές είναι είτε ανεπαρκή είτε αντιφατικά ώστε να εξάγουμε συγκεκριμένες υποθέσεις, για αυτό το λόγο θα μελετηθεί διερευνητικά η επίδρασή τους σαν συμμεταβλητές παράλληλα με τις υπόλοιπες προβλεπτικές μεταβλητές.

Η Παρούσα Έρευνα

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στην διερεύνηση της νέας διαπροσωπικής σχέσης που προκύπτει όταν δύο άτομα που στο παρελθόν ενεπλάκησαν ερωτικά διακόπτουν αλλά εξακολουθούν να διατηρούν μία φιλική επαφή. Η προηγούμενη ερευνητική βιβλιογραφία, αν και όχι εκτενής, μας δίνει πληροφορίες για χαρακτηριστικά που συμβάλλουν στην διατήρηση της επαφής αυτής, χωρίς όμως να ερευνώνται στη дуάδα, ενώ όσες σχέσεις έχουν μελετηθεί στην дуάδα δεν συμπεριλαμβάνουν σχέσεις δύο πρώην συντρόφων και ούτε διερευνούν την ΛΟΑΤΚΙΑ+ ταυτότητα. Εντοπίζοντας, λοιπόν, αυτό το βιβλιογραφικό κενό θα αξιοποιήσουμε τις δοθείσες από την βιβλιογραφία μεταβλητές, εφαρμόζοντας τες στο συγκεκριμένο δείγμα των ΛΟΑΤΚΙΑ+, πρώην συντρόφων αναλύοντας τες με βάση το μοντέλο της δυαδικής ανάλυσης Actor-Partner, όπως περιγράφουν οι Kashy & Kenny (2000). Τα δύο είδη επίδρασης (Actor Effect-Partner Effect) υπολογίζονται μαζί, έτσι ώστε η επίδραση του Actor να εκτιμηθεί καθώς ελέγχει και για την επίδραση του Partner και το αντίστροφο, δημιουργώντας ένα μοντέλο μερικής συσχέτισης -partial r- (Cook & Kenny, 2005). Σύμφωνα με το βασικό μοντέλο ανάλυσης, αναζητούμε να βρούμε την επίδραση της προβλεπτικής μεταβλητής του ατόμου στο σκορ της δική του εξαρτημένης μεταβλητής

(Actor Effect) και στο σκορ της εξαρτημένης μεταβλητής του ζευγαριού του (Partner Effect). Το μοντέλο Actor-Partner είναι αυτό που μας βοηθά να απαντήσουμε στο ερώτημα κλειδί για την έρευνα και τη συμβουλευτική όλων των ειδών των διαπροσωπικών σχέσεων, που είναι «Ποιός ο βαθμός που τα δύο μέλη της δυάδας επηρεάζουν το ένα το άλλο» (Tambling, Johnson & Johnson, 2011). Με βάση τις μεταβλητές που θα αξιοποιήσουμε μπορούμε να διατυπώσουμε 12 διπλές υποθέσεις που μπορούν να χωριστούν ανάλογα με τις προβλεπτικές μεταβλητές που αξιοποιούνται.

Στην πρώτη ομάδα υποθέσεων οι προβλεπτικές μεταβλητές είναι οι προσλαμβανόμενες συμπεριφορές διατήρησης φιλίας και οι εξαρτημένες, οι αυτοαναφορικές συμπεριφορές διατήρησης φιλίας.

Υ1: Τα άτομα που αντιλαμβάνονται μεγαλύτερη θετικότητα στη συμπεριφορά διατήρησης φιλίας από τον/την φίλο-φίλη/πρώην α) αναφέρουν μεγαλύτερη θετικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντί τους β) έχουν και φίλους-φίλες/πρώην συντρόφους που αναφέρουν μεγαλύτερη θετικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντι στους πρώτους.

Υ2: Τα άτομα που αντιλαμβάνονται μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα στη συμπεριφορά διατήρησης φιλίας από τον/την φίλο-φίλη/πρώην α) αναφέρουν μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντί τους β) έχουν και φίλους/φίλες-πρώην συντρόφους που αναφέρουν μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντι στους πρώτους.

Υ3: Τα άτομα που αντιλαμβάνονται μεγαλύτερη ανοιχτότητα στη συμπεριφορά διατήρησης φιλίας από τον/την φίλο-φίλη/πρώην α) αναφέρουν μεγαλύτερη ανοιχτότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντί τους β) έχουν και φίλους-φίλες/πρώην συντρόφους που αναφέρουν μεγαλύτερη ανοιχτότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντι στους πρώτους.

Υ4: Τα άτομα που αντιλαμβάνονται περισσότερη τάση για συναναστροφή στη διατήρηση της φιλίας από πλευράς του/της φίλου-φίλης/πρώην α) αναφέρουν μεγαλύτερη τάση για συναναστροφή στη δική τους συμπεριφορά απέναντί τους β) έχουν και φίλους/φίλες-πρώην συντρόφους που αναφέρουν μεγαλύτερη τάση για συναναστροφή και στην δική τους συμπεριφορά απέναντι στους πρώτους.

Η δεύτερη ομάδα υποθέσεων οι προβλεπτικές μεταβλητές είναι οι αυτοαναφορικές συμπεριφορές διατήρησης φιλίας και εξαρτημένη η Εκτίμηση που αναφέρουν τα άτομα μεταξύ τους:

Υ5: Τα άτομα που αναφέρουν μεγαλύτερη θετικότητα στην συμπεριφορά τους α) αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντι στους/ στις φίλους/φίλες-πρώην συντρόφους β) έχουν φίλες/ους πρώην συντρόφους που αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντί τους.

Υ6: Τα άτομα που αναφέρουν μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα στη συμπεριφορά τους α) αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντι στους/στις φίλους/φίλες-πρώην συντρόφους β) έχουν φίλες/ους πρώην συντρόφους που αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντί τους.

Υ7: Τα άτομα που αναφέρουν μεγαλύτερη ανοιχτότητα στην συμπεριφορά τους α) αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντι στους/ στις φίλους/φίλες-πρώην συντρόφους β) έχουν φίλες/ους πρώην συντρόφους που αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντί τους.

Υ8: Τα άτομα που αναφέρουν μεγαλύτερη τάση για συναναστροφή στην συμπεριφορά τους α) αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντι στους/ στις φίλους/φίλες-πρώην συντρόφους β) έχουν φίλες/ους πρώην συντρόφους που αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντί τους.

Η τρίτη ομάδα υποθέσεων έχουν προβλεπτική μεταβλητή την συμπερίληψη της δυάδας σε ομάδα φίλων με τα χαρακτηριστικά της κατ' επιλογήν οικογένειας και εξαρτημένες τις αυτοαναφορικές συμπεριφορές διατήρησης φιλίας

Υ9: Τα άτομα που αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας περισσότερο σαν οικογένεια α) θα αναφέρουν μεγαλύτερη θετικότητα και στην δική τους συμπεριφορά διατήρησης φιλίας β) έχουν και φίλους-φίλες/πρώην που αναφέρουν μεγαλύτερη θετικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντι τους.

Υ10: Τα άτομα που αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας περισσότερο σαν οικογένεια α) αναφέρουν μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντί τους β) έχουν και φίλους/φίλες-πρώην που αναφέρουν μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντι στους πρώτους

Υ11: Τα άτομα που αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας περισσότερο σαν οικογένεια α) αναφέρουν μεγαλύτερη ανοιχτότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντι στο άτομο β) έχουν και φίλους-φίλες/πρώην που αναφέρουν μεγαλύτερη ανοιχτότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντι τους.

Υ12: Τα άτομα που αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας περισσότερο σαν οικογένεια α) αναφέρουν μεγαλύτερη τάση για συναναστροφή στη δική τους συμπεριφορά απέναντί τους β) έχουν και φίλους/φίλες-πρώην που αναφέρουν μεγαλύτερη τάση για συναναστροφή και στην δική τους συμπεριφορά απέναντι στους πρώτους.

Λόγω της φύσης του δείγματος δεν θα εξεταστούν διαφορές φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού, αλλά παράλληλα με την διερεύνηση των επιδράσεων Actor-Partner θα μελετηθούν οι άλλες σχεσιακές μεταβλητές που υποστηρίζονται από την πρότερη βιβλιογραφία για να ελέγξουμε την επίδρασή τους στην συνδιακύμανση των απαντήσεων

στις εξαρτημένες μεταβλητές. Το πρόγραμμα ανάλυσης δεδομένων APIM_SEM app παρέχει την δυνατότητα προσθήκης μέχρι και τριών συμμεταβλητών μεταξύ των δυάδων (between dyads), δηλαδή μεταβλητών που η τιμή παραμένει ίδια στα δύο μέλη της δυάδας και δύο μεταβλητών εντός δυάδας (within dyad), όπου τα σκορ των του ζευγαριού διαφέρουν μεταξύ τους. Έτσι, λοιπόν, για κάθε μοντέλο Actor-Partner που ερευνήθηκε προστέθηκαν σαν μεταξύ δυάδων συμμεταβλητές η διάρκεια της ερωτικής επαφής και ο χρόνος που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής και σαν εντός δυάδας συμμεταβλητές η ύπαρξη ή όχι άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν και το ποιο άτομο πήρε την απόφαση της διάλυσης της ερωτικής επαφής.

Μέθοδος

Δειγματοληψία και Διαδικασία

Το δείγμα αποτελείται από 17 ζεύγη ατόμων στα οποία ζητήθηκε να συμμετάσχουν ως δυάδα στην έρευνα και απάντησαν εθελοντικά, ανώνυμα και εμπιστευτικά το ένα από το άλλο το ερωτηματολόγιο, ωστόσο έχοντας στο μυαλό τους το ένα τον άλλο. Η εμπιστευτικότητα των απαντήσεων επιδιώχθηκε με την ετεροχρονισμένη αποστολή και συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από το ένα άτομο, εφόσον έχουμε λάβει την απάντηση του ζευγαριού του. Τα ζευγάρια αυτά διατηρούσαν ρομαντική ή/και σεξουαλική σχέση η οποία διεκόπει και πλέον αλληλο-προσδιορίζονται ως φίλοι. Τουλάχιστον ένα από τα δύο αυτοπροσδιορίζεται ως ΛΟΑΤΚΙ+, ενώ το ζευγάρι δεν έχει από κοινού παιδιά και ο χωρισμός έχει επέλθει τουλάχιστον εδώ και 3 μήνες. Το δείγμα είναι ευκαιριακό και λόγω της φύσης του πραγματοποιήθηκε δειγματοληψία κριτηρίου, με προσέγγιση φορέων και ομάδων ΛΟΑΤΚΙΑ+ ατόμων διαδικτυακά και χρήση χιονοστιβάδας. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε διαδικτυακά μέσω Google Forms, αφού συναίνεσαν στο έντυπο περί ανωνυμίας, εμπιστευτικότητας και δεοντολογικής διαχείρισης των προσωπικών δεδομένων τους και η ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε με την χρήση της βασικής μεθόδου «Actor-Partner Interdependence Model» (APIM) και τη χρήση του προγράμματος στατιστικής ανάλυσης, APIM_SEM app (Kenny, 2016).

Συμμετέχοντα Άτομα

Συνολικά το ερωτηματολόγιο συμπλήρωσαν 34 άτομα (17 ζεύγη). Αναφορικά με την ταυτότητα φύλου τους, 17 αυτοπροσδιορίστηκαν ως cis άνδρες (50%), 14 ως cis γυναίκες (41,2%) και 3 άτομα ως μη δυαδικά (non binary, 3,3%). Η ηλικία των συμμετεχόντων κυμαίνονται μεταξύ 24 με 44 ετών ($M= 30,6471$, $SD= 5,84073$). Αναφορικά με τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό 22 συμμετέχοντα άτομα αυτοπροσδιορίζονταν ως ομοφυλόφιλα (64,7%), 8 άτομα ως αμφιφυλόφιλα (23,5), 2 άτομα ως pansexual/polysexual

(5,9%) 1 άτομο ως queer (2,9%) και 1 ως ετεροφυλόφιλο (2,9%). Αναφορικά με την εκπαίδευση, 14 άτομα (41,2%) έχουν ολοκληρώσει πανεπιστημιακές σπουδές, 12 άτομα (35,3%) έχουν ολοκληρώσει μεταπτυχιακές σπουδές, 4 άτομα (11,8%) μεταλυκειακή εκπαίδευση και ακόμα 4 άτομα (11,8%) το λύκειο.

Εργαλεία

Όλα τα εργαλεία βρίσκονται στις σελίδες 69-77 του Παραρτήματος.

Διατήρηση Φιλίας

Για την μέτρηση της Διατήρησης Φιλίας χρησιμοποιήθηκε το Friendship Maintenance Scale (FMS) των Oswald, Clark και Kelly (2004), το οποίο προσαρμόστηκε στα ελληνικά. Αποτελείται από 20 λήμματα που απαντήθηκαν σε κλίμακα Likert (1= Ποτέ, 7= Πολύ συχνά), ανάλογα με την συχνότητα που τα συμμετέχοντα άτομα προβαίνουν σε συγκεκριμένες συμπεριφορές. Η ίδια κλίμακα προσαρμόστηκε να μετρά και την προσλαμβανόμενη διατήρηση φιλίας, δηλαδή την αντιλαμβανόμενη, από το άτομο που συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο, συχνότητα που το άλλο άτομο της δυάδας προβαίνει στις ίδιες συγκεκριμένες συμπεριφορές διατήρησης της φιλίας. Και στις δύο μετρήσεις οι συμπεριφορές αυτές χωρίζονται σε 4 παράγοντες:

- **Θετικότητα.** (π.χ. «Πόσο συχνά προσπαθείτε να κάνετε τον/την φίλο/φίλη σας να γελάσει;»). Μετράται και στις δύο κλίμακες με τα ερωτήματα 1-5, ενώ τα ερωτήματα 3 αντιστράφηκαν ώστε όσο υψηλότερο το σκορ τόσο χαμηλότερη η εμφάνιση της συγκεκριμένης συμπεριφοράς. Στην περίπτωση αυτού του παράγοντα για την διατήρηση της φιλίας το ερώτημα 4 αφαιρέθηκε ώστε ο δείκτης αξιοπιστίας να φτάσει $\alpha = .715$ όπου και θεωρήθηκε αξιόπιστος για την δημιουργία ενιαίου δείκτη από τον μέσο όρο των απαντήσεων. Στην περίπτωση του παράγοντα αυτού για την προσλαμβανόμενη διατήρηση φιλίας το ερώτημα 3 αφαιρέθηκε, ώστε ο δείκτης

αξιοπιστίας να φτάσει $\alpha = .718$ όπου και θεωρήθηκε αξιόπιστος για την δημιουργία ενιαίου δείκτη μέσου όρου.

- **Υποστηρικτικότητα.** (π.χ. «Πόσο συχνά παρέχετε στον/στην φίλο/φίλη σας συναισθηματική στήριξη;»). Μετράται και στις δύο κλίμακες με τα ερωτήματα 6-10 με δείκτη αξιοπιστίας για την κλίμακα διατήρησης της φιλίας $\alpha = .793$ και για την κλίμακα *προσλαμβανόμενης* διατήρησης φιλίας $\alpha = .873$, οπότε και δημιουργήθηκαν ενιαίοι δείκτες για κάθε κλίμακα αναφορικά με την Υποστηρικτικότητα, ως μέσοι όροι των απαντήσεων.
- **Ανοιχτοσύνη.** (π.χ. «Πόσο συχνά μοιράζεστε τις προσωπικές σας σκέψεις με τον/την φίλο/φίλη σας;»). Μετράται και στις δύο κλίμακες με τα λήμματα 11-15. Ο δείκτης αξιοπιστίας για την κλίμακα διατήρησης της φιλίας είναι $\alpha = .840$ και για την κλίμακα *προσλαμβανόμενης* διατήρησης φιλίας $\alpha = .722$ οπότε και θεωρήθηκαν αξιόπιστες για την δημιουργία ενιαίου δείκτη ως μέσο όρο.
- **Συναναστροφή.** (π.χ. «Πόσο συχνά γιορτάζετε μαζί ειδικές περιστάσεις;»). Μετράται και στις δύο κλίμακες με τα λήμματα 16-20 με δείκτη αξιοπιστίας για την διατήρηση της φιλίας $\alpha = .840$ και την *προσλαμβανόμενη* διατήρηση φιλίας, $\alpha = .858$, οπότε δημιουργήθηκε ενιαίος δείκτης ως μέσος όρος των απαντήσεων για την Συναναστροφή για κάθε κλίμακα.

Εκτίμηση Φιλίας

Η δεύτερη κλίμακα του ερωτηματολογίου είναι η McGill Friendship Questionnaire--Respondent's Affection (MFQ-RA) των Mendelson & Aboud (1999), η οποία σύμφωνα με την ανανεωμένη έκδοση (Revised) αποτελείται από 15 λήμματα που απαντήθηκαν σε κλίμακα Likert (1 = Διαφωνώ απολύτως, 7 = Συμφωνώ απολύτως), (π.χ. «Είμαι ευγνώμων που ο/η... είναι φίλος/φίλη μου»). Ο δείκτης αξιοπιστίας ήταν υψηλός, με $\alpha = .954$, οπότε δημιουργήθηκε ενιαίος δείκτης μέσου όρου.

Συμπερίληψη της Δυάδας σε «Κατ' Επιλογήν Οικογένεια»

Η τρίτη κλίμακα του ερωτηματολογίου είναι αυτοσχέδια, αποτελείται από 10 ερωτήματα και έχει σχεδιαστεί να μετρά την αίσθηση συμπερίληψης της δυάδας των συμμετεχόντων ατόμων σε κοινή παρέα φίλων με τα χαρακτηριστικά μιας κατ' επιλογήν οικογένειας. Οι απαντήσεις μετρήθηκαν σε κλίμακα Likert (1 = Διαφωνώ απολύτως, 7 = Συμφωνώ απολύτως) Υπάρχουν πέντε ερωτήσεις που εξετάζουν δομικά την συμπερίληψη των ατόμων στην παρέα π.χ. «Με τον/την/το __ έχουμε κοινούς φίλους/φίλες που έχουμε συνδεθεί τόσο στενά που τους/τις θεωρώ οικογένειά μου», και πέντε ερωτήσεις που αφορούν την ποιότητα της συμπερίληψης στην παρέα, π.χ. «Με τον/την/το __ είμαστε σε μία παρέα που μας συνδέει όλες/όλους/όλα βαθιά αγάπη και αποδοχή.» Ο συνολικός δείκτης αξιοπιστίας της κλίμακας ήταν υψηλός ($\alpha = .952$) και έτσι δημιουργηθεί ενιαίος δείκτης από τον μέσο όρο των απαντήσεων για την κλίμακα Συμπερίληψη σε Κατ' Επιλογήν Οικογένεια.

Άλλες μετρήσεις

Περισσότερες πληροφορίες για τα τις συχνότητες των μετρήσεων αυτών υπάρχουν στον Πίνακα 1 (βλ. παράρτημα, σελ. 50).

Ο Χρόνος από διάλυση ερωτικής σχέσης (Sbarra & Emery, 2005) μετρήθηκε με μία πενταβάθμια κλίμακα με 1 = «Έχουν παρέλθει λιγότερο από 3 μήνες από την διακοπή της ερωτικής επαφής», 2 = «Έχουν παρέλθει μέχρι και 6 μήνες από την διακοπή της ερωτικής επαφής», 3 = «Έχει παρέλθει μέχρι και 1 χρόνος από την διακοπή της ερωτικής επαφής», 4 = «Έχουν παρέλθει μέχρι και 2 χρόνια από την διακοπή της ερωτικής επαφής», 5 = «Έχουν παρέλθει περισσότερα από 2 χρόνια από την διακοπή της ερωτικής επαφής».

Η Χρονική διάρκεια ερωτικής/σεξουαλικής σχέσης (Simpson, 1987) μετρήθηκε με μία πενταβάθμια κλίμακα, με 1 = «Λιγότερο από 3 μήνες», 2 = «Μέχρι και 6 μήνες», 3 = «Μέχρι και 1 χρόνος», 4 = «Μέχρι και 2 χρόνια», 5 = «Περισσότερα από 2 χρόνια».

Το Ποιός/-ά/-ό πήρε την απόφαση διακοπής της ερωτικής επαφής (Sbarra, 2006) μετρήθηκε με μία τετραβάθμια κλίμακα με 1 = «Απόφαση του άλλου ατόμου», 2 = «Κοινή/αμοιβαία απόφαση αλλά κυρίως του άλλου ατόμου», 3 = «Κοινή/αμοιβαία απόφαση αλλά κυρίως δική μου» και 4 = «Δική μου απόφαση».

Η Ύπαρξη άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν (Busboom, Collins, Givertz & Levin, 2002) θα μετρηθεί με τις κατηγορικές μεταβλητές «Ναι» και «Όχι».

Ύπαρξη παιδιών από κοινού με τον πρώην ερωτικό σύντροφο. Η ερώτηση αυτή προστέθηκε σαν κριτήριο αποκλεισμού συμμετεχόντων από το δείγμα, καθώς η ύπαρξη παιδιών σαν παράγοντας διατήρησης φιλικών σχέσεων μεταξύ πρώην συντρόφων έχει φανεί από την βιβλιογραφία να είναι πολύ καθοριστικός (π.χ. Mogilski & Welling, 2017), ωστόσο, επειδή δεν θα μελετηθεί στην παρούσα έρευνα τέθηκε ώστε να μην επηρεάσει τις απαντήσεις των συμμετεχόντων. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων ατόμων ήταν καθολικά ότι δεν έχουν παιδιά από κοινού, οπότε κανένα ζευγάρι δεν εξαιρέθηκε από το δείγμα.

Πρόσληψη του άλλου ατόμου της δυάδας σαν φίλο/φίλη. Η ερώτηση αυτή αποτελεί ακόμα ένα κριτήριο αποκλεισμού συμμετεχόντων από το δείγμα, καθώς προϋπόθεση για την έρευνα αποτελεί ο κοινός αυτοπροσδιορισμός της σχέσης των ατόμων της δυάδας ως φιλική. Έγινε χρήση κλίμακας Likert (1 = Διαφωνώ απολύτως, 7 = Συμφωνώ απολύτως) Στην ερώτηση «Θεωρώ ότι ο/η/το ____ είναι φίλος/φίλη μου» με χαμηλότερη αποδεκτή απάντηση ώστε το άτομο να μην αφαιρεθεί το 4. Πράγματι, όλα τα άτομα δήλωσαν στην απάντησή τους ότι είναι φίλοι/φίλες μεταξύ τους οπότε κανένα άτομο δεν αφαιρέθηκε από το δείγμα.

Τέλος, το ερώτημα για την **Ύπαρξη κοινών φίλων μεταξύ των δύο ατόμων της δυάδας** προστέθηκε, ώστε να καθορίσει ποιά άτομα θα απαντήσουν την κλίμακα Συμπερίληψης της δυάδας σε κατ' επιλογήν οικογένεια. Το ερώτημα «Με/τον/την/το ___ έχουμε κοινούς φίλους/φίλες» απαντήθηκε σε μία πενταβάθμια κλίμακα 0 = «Κανένα άτομο», 1 = «Ένα», 2 = «Δύο-Τρία», 3 = «Περίπου πέντε», 4 = «Πάνω από πέντε». Έξι συμμετέχοντα άτομα απάντησαν ότι δεν έχουν κανένα κοινό φίλο/φίλη οπότε και δεν συνέχισαν στην συμπλήρωση της κλίμακας για την Συμπερίληψη της δυάδας σε κατ' επιλογήν οικογένεια.

Αποτελέσματα

Βασικό μοντέλο δυαδικής ανάλυσης Actor-Partner

Σε πρώτο βήμα ερευνήθηκε ταυτόχρονα επίδραση των προβλεπτικών μεταβλητών του ενός ατόμου πάνω στο αποτέλεσμα α) του ιδίου (Actor Effect), β) του άλλου ατόμου της δυάδας (Partner Effect) πάνω στις εξαρτημένες μεταβλητές. Εδώ θα αναφερθούμε αναλυτικότερα στα στατικά σημαντικά ευρήματα, αλλά τα σχήματα με τους δείκτες όλων των μοντέλων βρίσκονται στο Παράρτημα, σελίδα 52-57 και ο Πίνακας με τα περιγραφικά στατιστικά στην σελίδα 51.

Αναφορικά με την πρώτη ομάδα υποθέσεων με προβλεπτικές μεταβλητές τις προσλαμβανόμενες συμπεριφορές διατήρησης φιλίας και εξαρτημένες της αυτοαναφορικές συμπεριφορές διατήρησης φιλίας (Υποθέσεις 1, 2, 3, 4) βρέθηκαν τα εξής:

- Η υπόθεση επιβεβαιώθηκε μερικώς καθώς βρέθηκε επίδραση μόνο του Actor, με $\text{actor effect} = .646, p < .001$, δηλαδή ότι η ότι όσο αυξάνεται η αντιλαμβανόμενη θετικότητα στην συμπεριφορά διατήρησης της φιλίας από τον/την φίλο/φίλη - πρώην σύντροφο τόσο τα άτομα αναφέρουν μεγαλύτερη θετικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντί τους. (Βλέπε παράρτημα σχημάτων, Σχήμα 1).
- Και σε αυτή την υπόθεση βρέθηκε επίδραση μόνο στον Actor, με $\text{actor effect} = .689, p < .001$, Δηλαδή, όσο αυξάνεται η προσλαμβανόμενη υποστηρικτικότητα τη συμπεριφορά διατήρησης φιλίας από τον/την φίλο/φίλη - πρώην σύντροφο τόσο αυξάνεται και η αυτοαναφορική υποστηρικτικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντί τους.
- Βρέθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση στον Actor, με $\text{actor effect} = .787, p < .001$, που σημαίνει πως όσο μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα στην συμπεριφορά του/της φίλου/φίλης - πρώην συντρόφου αντιλαμβάνεται το άτομο, τόσο πιο υποστηρικτική αναφέρουν και την δική τους συμπεριφορά απέναντί τους.

- Στην υπόθεση αυτή επιβεβαιώθηκε η επίδραση και στον Actor και στον Partner, με actor effect = .510, $p < .001$ και partner effect = .494, $p < .001$, δηλαδή ότι όσο μεγαλύτερη τάση για συναναστροφή αντιλαμβάνεται το άτομο από πλευράς του/της φίλου/φίλης - πρώην α) τόσο μεγαλύτερη και η δική του τάση για συναναστροφή β) τόσο μεγαλύτερη και η τάση του/της φίλου/φίλης-πρώην για συναναστροφή.

Η δεύτερη ομάδα υποθέσεων με προβλεπτικές μεταβλητές τις αυτοαναφορικές συμπεριφορές διατήρησης φιλίας και εξαρτημένη την Εκτίμηση που αναφέρουν τα άτομα μεταξύ τους βρέθηκαν τα εξής:

- Επιβεβαιώθηκε η επίδραση της Θετικότητας μόνο στον Actor (actor effect = .500, $p < .001$), δηλαδή πως τα άτομα που αναφέρουν μεγαλύτερη θετικότητα στην συμπεριφορά τους, αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντι στους/ στις φίλους/φίλες-πρώην.
- Επιβεβαιώθηκε η επίδραση της Υποστηρικτικότητας σε Actor (actor effect = .524, $p < .001$) και Partner (partner effect = .211, $p = .038$). Τα αποτελέσματα αυτά επιβεβαιώνουν πως τα άτομα που αναφέρουν μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα στη συμπεριφορά τους α) αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντι στους/ στις φίλους/φίλες-πρώην β) έχουν φίλες πρώην που αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντί τους.
- Η υπόθεση αυτή επιβεβαιώθηκε μόνο στον Actor (actor effect = .520, $p < .001$), που σημαίνει πως τα άτομα που αναφέρουν μεγαλύτερη ανοικτότητα στην συμπεριφορά τους, αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντι στους/στις φίλους/φίλες - πρώην.
- Και σε αυτή την υπόθεση επιβεβαιώθηκε η επίδραση στον Actor με (actor effect = .374, $p < .001$), δηλαδή τα άτομα που αναφέρουν μεγαλύτερη τάση για συναναστροφή στην συμπεριφορά τους, αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντι στους/στις φίλους/φίλες-πρώην.

Η τρίτη ομάδα υποθέσεων με προβλεπτική μεταβλητή την συμπερίληψη της δυάδας σε ομάδα φίλων με τα χαρακτηριστικά της κατ' επιλογήν οικογένειας και εξαρτημένες τις αυτοαναφορικές συμπεριφορές διατήρησης φιλίας βρέθηκαν τα εξής:

- Στη υπόθεση αυτή το μοντέλο κατάφερε να προβλέψει όντως την θετικότητα στην συμπεριφορά διατήρησης φιλίας αλλά με actor effect = .397, $p = .049$, και partner effect = - .539, $p = .010$. Αυτό σημαίνει πως τα άτομα που αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας περισσότερο σαν οικογένεια, τείνουν να αναφέρουν μεγαλύτερη θετικότητα και στην δική τους συμπεριφορά διατήρησης φιλίας από την άλλη όμως οι φίλοι/φίλες - πρώην που βρίσκονται στην ίδια παρέα αναφέρουν χαμηλότερη θετικότητα στην δική τους συμπεριφορά απέναντι τους.
- Τα άτομα που αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας περισσότερο σαν οικογένεια α) αναφέρουν μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντί τους β) έχουν και φίλους/φίλες-πρώην που αναφέρουν μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντι στους πρώτους. Το μοντέλο αυτό δεν επιβεβαιώθηκε.
- Και σε αυτή την περίπτωση, ενώ το μοντέλο κατάφερε να προβλέψει όντως την ανοικτότητα στην συμπεριφορά διατήρησης φιλίας με actor effect = .469, $p = .006$, η επίδραση στον Partner φαίνεται να είναι η αντίστροφη από την αναμενόμενη με partner effect = - .621, $p < .001$. Δηλαδή, ενώ τα άτομα που αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας περισσότερο σαν οικογένεια, τείνουν να αναφέρουν μεγαλύτερη ανοικτότητα και στην δική τους συμπεριφορά διατήρησης φιλίας, οι φίλους-φίλες/πρώην που βρίσκονται στην ίδια παρέα αναφέρουν λιγότερη στην δική τους συμπεριφορά απέναντι τους.
- Σε αυτό το μοντέλο βρέθηκε μόνο επίδραση στον Partner, με partner effect = - .423, $p = .028$. Και εδώ σε αντίθεση με την αρχική υπόθεση φαίνεται πως τα άτομα που

αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας περισσότερο σαν οικογένεια, έχουν φίλους/φίλες - πρώην που έχουν την τάση να αλληλοεπιδρούν λιγότερο μαζί τους.

Έλεγχος επίδρασης άλλων συμμεταβλητών μεταβλητών

Για κάθε μοντέλο Actor-Partner που ερευνήθηκε προστέθηκαν σαν μεταξύ δυάδων συμμεταβλητές η διάρκεια της ερωτικής επαφής και ο χρόνος που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής και σαν εντός δυάδας συμμεταβλητές η ύπαρξη ή όχι άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν και το ποιο άτομο πήρε την απόφαση της διάλυσης της ερωτικής επαφής. Έγινε κεντροποίηση των μεταβλητών γύρω από τον μέσο όρο τους και για τους δύο ρόλους, ώστε να διευκολυνθεί η ερμηνεία των αποτελεσμάτων. Τα σχήματα με την επίδραση των συμμεταβλητών βρίσκονται στην σελίδα 58-65 του Παραρτήματος.

- Στην υπόθεση 1 βρέθηκε επίδραση της συμμεταβλητής της διάρκειας της ερωτικής επαφής στην εξαρτημένη μεταβλητή για τον Actor ($b = .21, p = .049$). Βρέθηκε ότι μεγαλύτερη διάρκεια ερωτικής επαφής αυξάνει την αυτοαναφορική θετικότητα των ατόμων απέναντι στους φίλους/φίλες-πρώην όταν τα άτομα αντιλαμβάνονται μεγαλύτερη θετικότητα στη συμπεριφορά διατήρησης φιλίας από πλευράς του/της φίλου/φίλης-πρώην.
- Στην Υπόθεση 6 βρέθηκε επίδραση της συμμεταβλητής της διάρκειας της ερωτικής επαφής στον Actor ($b = .202, p = .022$), δηλαδή η μεγαλύτερη διάρκεια της ερωτικής σχέσης αυξάνει την Εκτίμηση προς το άλλο άτομο της δυάδας όταν το άτομο αναφέρει μεγάλη υποστηρικτικότητα στην διατήρηση της φιλίας του. Ακόμα βρέθηκε αρνητική επίδραση του ποιός πήρε την απόφαση διάλυσης της ερωτικής επαφής για τον Actor ($b = -.365, p = .003$), που σημαίνει πως το να έχει το άτομο πάρει περισσότερο την απόφαση για την διάλυση της σχέσης μειώνει την Εκτίμησή του για

το άλλο άτομο όταν αναφέρει αυτοαναφορική υποστηρικτικότητα στην διατήρηση της φιλίας τους.

- Στην Υπόθεση 7 βρέθηκε επίδραση της μεταβλητής της διάρκειας της ερωτικής επαφής στον Actor ($b = .329, p < .001$) και τον Partner ($b = .148, p = .046$). Τα ευρήματα αυτά φανερώνουν πως η μεγαλύτερη διάρκεια της ερωτικής επαφής αυξάνει την Εκτίμηση που νιώθει το ένα άτομο για το άλλο όταν αναφέρουν μεγαλύτερη Ανοιχτότητα ως προς την διατήρηση της φιλίας τους. Ακόμα βρέθηκε πως ο χρόνος που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής επιδρά θετικά στην Εκτίμηση που νιώθει ο Partner ($b = .377, p = .039$), δηλαδή όσο περισσότερος χρόνος περνά τόσο αυξάνεται και η Εκτίμηση που αναφέρει ο/η φίλος/φίλη- πρώην όταν το άτομο αναφέρει μεγάλη αυτοαναφορική Ανοιχτότητα στην διατήρηση της φιλίας.
- Στην Υπόθεση 8 βρέθηκε θετική επίδραση της διάρκειας της ερωτικής επαφής στον Actor ως προς την Εκτίμηση που αισθάνεται ($b = .794, p = .005$), δηλαδή όσο περισσότερο έχει διαρκέσει η ερωτική επαφή τόσο μεγαλύτερη η Εκτίμηση του ατόμου για τον/την φίλο/φίλη πρώην, όταν αναφέρει μεγάλη η αυτοαναφορική Συναναστροφή.
- Στην Υπόθεση 9 βρέθηκε επίδραση της συμμεταβλητής του χρόνου που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής στην εξαρτημένη μεταβλητή για τον Actor ($b = .273, p = .048$). Το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα που έχουν σταματήσει την ερωτική επαφή τα άτομα αυξάνει την αυτοαναφορική θετικότητα στην συμπεριφορά διατήρησης της φιλίας όταν τα άτομα αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας σαν οικογένεια. Ακόμα στο συγκεκριμένο μοντέλο βρέθηκε ότι το αν υπάρχει η όχι σύντροφος στο παρόν αρνητικά ($b = -.997, p = .020$) στον Actor, δηλαδή, το να έχει το άτομο στο παρόν σύντροφο μειώνει την αυτοαναφορική του

θετικότητα στην συμπεριφορά διατήρησης της φιλίας όταν τα άτομα αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας σαν οικογένεια.

- Στην Υπόθεση 10 βρέθηκε επίδραση της συμμεταβλητής του χρόνου που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής στην εξαρτημένη μεταβλητή για τον Actor ($b = .692, p = .045$). Το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα που έχουν σταματήσει την ερωτική επαφή τα άτομα αυξάνει την αυτοαναφορική υποστηρικτικότητα στην συμπεριφορά διατήρησης της φιλίας όταν τα άτομα αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας σαν οικογένεια. Βρέθηκε ακόμα πως ο ρόλος του ατόμου στην απόφαση χωρισμού συμβάλλει στην αύξηση της αυτοαναφορικής υποστηρικτικότητας του Partner ($b = .563, p = .019$), δηλαδή, τα άτομα που δήλωσαν περισσότερο υπεύθυνα για την απόφαση διάλυσης της ερωτικής επαφής είχαν και φίλους/πρώην με μεγαλύτερη αυτοαναφορική υποστηρικτικότητα όταν τα άτομα αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας σαν οικογένεια.
- Στην Υπόθεση 11 βρέθηκε αρνητική επίδραση της συμμεταβλητής του ρόλου στην απόφαση χωρισμού στον Actor ως προς την αυτοαναφορική ανοιχτότητα ($b = -.513, p = .040$), δηλαδή τα άτομα που δήλωσαν περισσότερο υπεύθυνα για την διάλυση της ερωτικής επαφής έχουν μικρότερη αυτοαναφορική ανοιχτότητα όταν αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας σαν οικογένεια.
- Στην Υπόθεση 12 βρέθηκε επίδραση του ρόλου στην απόφαση χωρισμού και στον Actor και στον Partner σχετικά με την αυτοαναφορική τους αλληλεπίδραση. Αναφορικά με τον Actor βρέθηκε αρνητική επίδραση ($b = -.661, p = .010$) και για τον Partner, θετική ($b = .662, p = .017$) Το εύρημα αυτό ερμηνεύεται ως ότι τα άτομα που δήλωσαν περισσότερο υπεύθυνα για την διάλυση της ερωτικής επαφής έχουν μικρότερη αυτοαναφορική αλληλεπίδραση αλλά έχουν φίλους/φίλες-πρώην που

ΦΙΛΙΑ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΔΙΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΙΚΗΣ ΕΠΑΦΗΣ

έχουν μεγαλύτερη αυτοαναφορική αλληλεπίδραση όταν αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας σαν οικογένεια.

Συζήτηση

Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα του βασικού μοντέλου Δυναμικής Ανάλυσης επιβεβαίωσαν τις περισσότερες υποθέσεις μερικώς. Αναφορικά με την πρώτη ομάδα υποθέσεων, σχετικά με το αν οι προσλαμβανόμενες από το άτομο συμπεριφορές διατήρησης φιλίας του/της φίλου/φίλης - πρώην προβλέπουν τις αυτοαναφορικές συμπεριφορές του ατόμου στην διατήρησης φιλίας, βρέθηκε επίδραση κυρίως στον Actor. Συγκεκριμένα, επιβεβαιώθηκε ότι όσο αυξάνεται η αντιλαμβανόμενη θετικότητα στην συμπεριφορά του/της φίλου/φίλης - πρώην, τόσο τα άτομα αναφέρουν μεγαλύτερη θετικότητα και στην δική τους συμπεριφορά απέναντί τους (actor effect = .646, $p < .001$), ότι όσο αυξάνεται η προσλαμβανόμενη υποστηρικτικότητα τόσο αυξάνεται και η αυτοαναφορική υποστηρικτικότητα και στην συμπεριφορά των ατόμων απέναντί τους (actor effect = .689, $p < .001$) και πως, όσο μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα στην συμπεριφορά του/της φίλου/φίλης - πρώην αντιλαμβάνεται το άτομο, τόσο πιο υποστηρικτική αναφέρει και την δική του συμπεριφορά απέναντί τους (actor effect = .787, $p < .001$). Τέλος, σχετικά με την 4η υπόθεση βρέθηκε επίδραση και στον Actor και στον Partner, με actor effect = .510, $p < .001$ και partner effect = .494, $p < .001$, δηλαδή ότι όσο μεγαλύτερη τάση για συναναστροφή αντιλαμβάνεται το άτομο από πλευράς του/της φίλου/φίλης πρώην α) τόσο μεγαλύτερη και η δική του τάση για συναναστροφή β) τόσο μεγαλύτερη και η τάση του/της φίλου/φίλης - πρώην για συναναστροφή.

Τα ευρήματα αυτά από την μία ικανοποιούν, ως επί το πλείστον, το πρώτο μέρος κάθε μίας από τις υποθέσεις μας, ότι δηλαδή αυτό που αντιλαμβάνεται το άτομο επηρεάζει και το τί κάνει το ίδιο, από την άλλη, όμως, αφήνουν σχετικά ανικανοποίητο το ερώτημα της έρευνας αν υπάρχει συμφωνία μεταξύ του τί αντιλαμβάνεται το πρώτο άτομο και του πώς συμπεριφέρεται το δεύτερο άτομο. Σύμφωνα, πάντως, με τους Stas, Kenny, Mayer & Loeys

(2018) είναι αρκετά συχνό φαινόμενο στην Δυναδική ανάλυση το Actor Effect να είναι πιο ισχυρό, καθώς προβλέπει τις απαντήσεις του ίδιου ατόμου ως προς την εξαρτημένη. Ακόμα, στην δυναδική ανάλυση προτείνεται οι μεταβλητές να μετρούν κάποια συμπεριφορά, αντί για συναίσθημα για παράδειγμα (Ackerman, Donnellan & Kashy, 2011). Ενδεχομένως λοιπόν, η τάση για συναναστροφή, στην οποία βρήκαμε σημαντικές και τις δύο επιδράσεις, να οφείλεται στο ότι απαντάται στο ερωτηματολόγιο με πιο μετρήσιμες συμπεριφορές, (π.χ. «Πόσο συχνά πας σπίτι του/της») από ότι η θετικότητα (π.χ. «Πόσο συχνά προσπαθείς να τον/την κάνεις να γελάσει»).

Η δεύτερη ομάδα υποθέσεων αναφορικά με την επίδραση των Συμπεριφορών Διατήρησης της Φιλίας που τα ίδια τα άτομα αναφέρουν πάνω στην Εκτίμηση που δηλώνουν για την φιλία τους με το άλλο άτομο, βρέθηκε, ξανά, επίδραση κυρίως στον Actor. Πιο συγκεκριμένα, τα άτομα που αναφέρουν μεγαλύτερη θετικότητα (actor effect = .500, $p < .001$) ανοιχτότητα (actor effect = .520, $p < .001$) και συναναστροφή (actor effect = .374, $p < .001$) στη συμπεριφορά τους ανέφεραν και μεγαλύτερη στοργή απέναντι στους/στις φίλους/φίλες - πρώην. Στην περίπτωση, όμως, της υποστηρικτικότητας επιβεβαιώθηκε το πλήρες μοντέλο με actor effect = .524, $p < .001$ και partner effect = .211, $p = .038$, δηλαδή τα άτομα που αναφέρουν μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα στη συμπεριφορά τους α) αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντι στους/στις φίλους/φίλες - πρώην β) έχουν φίλους/φίλες πρώην που αναφέρουν μεγαλύτερη εκτίμηση απέναντί τους. Δεν μπορεί να ειπωθεί με σιγουριά γιατί βρέθηκε αλληλεπίδραση μόνο στον παράγοντα της υποστηρικτικότητας, αλλά σίγουρα επιβεβαιώνεται η θεωρία της Κοινωνικής Ανταλλαγής, καθώς η υποστήριξη, ακόμα και συναισθηματική, αποτελεί προσφορά πόρων στην σχέση και όσο περισσότερη είναι η προσφορά τόσο μεγαλύτερη και η ικανοποίηση του ατόμου που την λαμβάνει (Busboom et al., 2002).

Στην τρίτη ομάδα υποθέσεων αναφορικά με την επίδραση της συμπερίληψη της δυνάδας σε ομάδα φίλων με τα χαρακτηριστικά της κατ' επιλογήν οικογένειας πάνω στις αυτοαναφορικές συμπεριφορές διατήρησης φιλίας, τα αποτελέσματα ήταν ανάμεικτα αλλά πολύ ενδιαφέροντα. Αρχικά, ενώ στο προηγούμενο μοντέλο που ερευνούσε την ικανοποίηση, η υποστηρικτικότητα ήταν η μόνη στην οποία υπήρξε αλληλεξάρτηση Actor - Partner, σε αυτό το μοντέλο, δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση της συμπερίληψης σε κατ' επιλογήν οικογένεια. Το μοντέλο επιβεβαιώθηκε αναφορικά με την θετικότητα και την ανοιχτότητα σε Actor (actor effectpositivity = .397, $p = .049$, actor effectopenness = .469, $p = .006$) όμως, σε αντίθεση με τις αρχικές υποθέσεις βρέθηκε αρνητική επίδραση στον Partner (partner effectpositivity = -.539, $p = .010$, partner effectopenness = -.621, $p < .001$). Τέλος, επίδραση της συμπερίληψης της δυνάδας στην κατ επιλογήν οικογένεια βρέθηκε μόνο στον Partner για τον έλεγχο της συναναστροφής, αλλά και πάλι όπως και στα δύο προηγούμενα μοντέλα ήταν αρνητική (partner effect = -.423, $p = .028$). Αυτό που αναδείχθηκε τελικά από το μοντέλο ήταν ότι όσο περισσότερη συμπερίληψη ανέφεραν τα άτομα σε κατ' επιλογήν οικογένεια, τόσο μεγαλύτερη η θετικότητά τους και η ανοικτότητα τους απέναντι στο άλλο άτομο της δυνάδας. Οι φίλοι/φίλες - πρώην όμως αυτών των ατόμων ανέφεραν λιγότερη θετικότητα, ανοιχτότητα και τάση για συναναστροφή.

Μπορεί το εύρημα αυτό να έρχεται σε αντίθεση με τις αρχικές υποθέσεις και βιβλιογραφία, ωστόσο, η κατ' επιλογήν οικογένεια στα ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα εξυπηρετεί συχνά και τον ρόλο της βιολογικής οικογένειας (Hull & Ortyl, 2018) και η δομή της οικογένειας είναι ένα σύστημα που αποτελείται από πολλά μέλη με διαφορετικούς δεσμούς και δυναμικές. Ενδεχομένως, λοιπόν, η αρνητική επίδραση στη διατήρηση φιλίας να δικαιολογείται από την ίδια την ύπαρξη του γενικότερου «ασφαλούς» πλαισίου της κατ' επιλογήν οικογένειας, όπου τα άτομα δεν νιώθουν πίεση να καταβάλουν προσπάθεια ώστε η φιλία της παρέας να διατηρηθεί, καθώς οι αλληλεπιδράσεις είναι πιο ομοιόμορφα

κατανεμημένες στο δίκτυο και η ευθύνη της διατήρησης διαμοιράζεται (Coser, 1977). Από την άλλη, οι δυαδικές αλληλεπιδράσεις χρειάζονται μεγαλύτερη φροντίδα και προσοχή γιατί η αποχώρηση του ενός ατόμου θα σημαίνει την διάλυση της σχέσης (Adams & Blieszner, 1994). Σύμφωνα με την έρευνα των Adams & Blieszner (1994), τα χαρακτηριστικά των δικτύων φίλων και των δυάδων από τις οποίες αποτελούνται μπορούν να επηρεάσουν με πολλούς τρόπους το ένα το άλλο, αλλά είναι πιο πιθανό το δίκτυο να επηρεάσει την δυαδική φιλία, παρά το αντίστροφο.

Σχετικά με το δεύτερο μέρος των αναλύσεων της παρούσας έρευνας, βρέθηκε, στις περισσότερες υποθέσεις, επίδραση των συμμεταβλητών που ορίσαμε, άλλοτε θετική και άλλοτε αρνητική. Είναι χρήσιμο να συζητηθούν ως προς το πρόσημο των επιδράσεων τους, αρχικά, και κατά δεύτερον ως προς τη συνεισφορά τους στην εκάστοτε υπόθεση. Αρχικά βρέθηκε σε 4 υποθέσεις (Υπόθεση 1, 6, 7, 8) θετική επίδραση της μεταξύ δυάδων μεταβλητής της *διάρκειας της ερωτικής επαφής* και κυρίως στον Actor. Φάνηκε, λοιπόν, πως όσο μεγαλύτερη η διάρκεια της ερωτικής επαφής, τόσο πιο θετική ήταν η συμπεριφορά του ατόμου απέναντι στον/στην φίλο/φίλη - πρώην ($b = .21, p = .049$), όταν τα άτομα ανταλλάσσονται θετικότητα στη συμπεριφορά διατήρησης φιλίας από πλευράς του/της φίλου/φίλης-πρώην. Ακόμα, φάνηκε ότι η μεγαλύτερη διάρκεια ερωτικής επαφής αυξάνει την Εκτίμηση που έχουν τα άτομα για τον φίλο/φίλη - πρώην όταν γίνεται έλεγχος από τους αυτοαναφορικούς παράγοντες διατήρησης της φιλίας της υποστηρικτικότητας ($b = .202, p = .022$) και της Συναναστροφής ($b = .794, p = .005$) ενώ στην περίπτωση της Ανοιχτότητας, η διάρκεια της ερωτικής σχέσης αυξάνει την Εκτίμηση και στους δύο ρόλους ($b_{actor} = .329, p < .001, b_{partner} = .148, p = .046$). Τα ευρήματα αυτά έρχονται σε αντίθεση με την έρευνα των Lannutti & Cameron (2002), όπου βρέθηκε πως, στην περίπτωση των ομοφυλόφιλων ατόμων, η Ικανοποίηση από την υπάρχουσα σχέση μειωνόταν όσο πιο μεγάλη ήταν η διάρκεια της ερωτικής σχέσης. Από την άλλη, όμως, στην παρούσα έρευνα δεν μελετάμε

μόνο την ικανοποίηση, αλλά παράλληλα και τα θετικά συναισθήματα που συνθέτουν μαζί την Εκτίμηση για το άλλο άτομο και βάση μας αποτελεί το ότι οι δυάδες έχουν ήδη επιλέξει να κρατήσουν φιλικές επαφές και μάλιστα να συμμετάσχουν και μαζί στην έρευνα, κάτι που ενδεχομένως να επηρεάζει και τις απαντήσεις τους.

Αναφορικά με την δεύτερη μεταξύ δυάδων μεταβλητή, τον *Χρόνο από την διάλυση της ερωτικής επαφής*, βρέθηκε θετική επίδραση στις Υποθέσεις 7, 9 και 10, άλλοτε στον Partner και άλλοτε στον Actor. Όσο περισσότερο διάστημα έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής, τόσο οι φίλοι/φίλες - πρώην φαίνεται να αναφέρουν μεγαλύτερη Εκτίμηση όταν τα άτομα δηλώνουν ανοικτότητα στην διατήρηση της φιλίας μαζί τους ($b_{partner} = .377, p = .039$). Ακόμα, όσο περισσότερο διάστημα έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής, τόσο τα άτομα αναφέρουν μεγαλύτερη θετικότητα ($b_{actor} = .273, p = .048$) και υποστηρικτικότητα στην συμπεριφορά διατήρησης της φιλίας ($b_{actor} = .692, p = .045$) όταν αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας σαν οικογένεια. Φαίνεται, λοιπόν, ότι και για τα δύο άτομα της δυάδας ο χρόνος επιδρά θετικά για την μεταξύ τους σχέση, επιβεβαιώνοντας και τα ευρήματα πολλών μελετών για την διαχείριση του χωρισμού (π.χ. Lannutti & Cameron, 2002 όπως αναφέρθηκε και στην παρούσα έρευνα).

Η τρίτη συμμεταβλητή αφορά το *Ποιό άτομο πήρε την απόφαση χωρισμού* και αποτελεί μία εντός δυάδας μεταβλητή. Ενδιαφέρον εδώ παρουσιάζει ότι σε όλες τις υποθέσεις (6, 10, 11, 12) που βρέθηκε στατιστικά σημαντική επίδραση, η επίδραση στον Actor είναι αρνητική και στον Partner θετική. Πιο συγκεκριμένα, φάνηκε ότι τα άτομα που αναφέρουν μεγαλύτερη υποστηρικτικότητα στη συμπεριφορά τους, αναφέρουν μεν μεγαλύτερη Εκτίμηση απέναντι στους/στις φίλους/φίλες - πρώην (Υπόθεση 6), αλλά η Εκτίμηση μειώνεται όταν προστεθεί στο μοντέλο ότι τα ίδια τα άτομα ήταν αυτά που πήραν την απόφαση χωρισμού ($b = -.365, p = .003$). Το ίδιο ισχύει και για την Υπόθεση 11, καθώς ενώ τα άτομα που αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας

περισσότερο σαν οικογένεια τείνουν να αναφέρουν μεγαλύτερη ανοικτότητα και στην δική τους συμπεριφορά διατήρησης φιλίας, η ανοικτότητα μειώνεται όταν τα ίδια τα άτομα ήταν αυτά που πήραν την απόφαση χωρισμού ($b = -.513, p = .040$). Στην υπόθεση 12 η επίδραση στον Actor δεν ήταν στατιστικά σημαντική, αλλά φάνηκε πως όταν λαμβάνεται υπόψη ο ρόλος του ατόμου στην απόφαση χωρισμού, η αυτοαναφορική συναναστροφή με το άλλο άτομο μειώνεται ($b = -.661, p = .010$). Από την άλλη στον Partner, ενώ η αρχική υπόθεση έδειξε αρνητική επίδραση της συμπερίληψης στην κατ' επιλογήν οικογένεια απέναντι στην τάση του για συναναστροφή με τον Actor, όταν το άτομο δεν είναι αυτό που πήρε την απόφαση χωρισμού φαίνεται αυτή η τάση να αυξάνεται ($b = .662, p = .017$). Και στην υπόθεση 10, ενώ το αρχικό μοντέλο δεν επιβεβαιώθηκε, όταν τα άτομα δήλωσαν περισσότερο υπεύθυνα για την απόφαση διάλυσης της ερωτικής επαφής οι φίλοι/φίλες - πρώην είχαν μεγαλύτερη αυτοαναφορική υποστηρικτικότητα ($b = .563, p = .019$) στο πλαίσιο ότι αισθάνονται την κοινή τους παρέα σαν οικογένεια.

Φαίνεται, λοιπόν, να διατυπώνεται ένα μοτίβο που δείχνει ότι το άτομο που πήρε την απόφαση χωρισμού είναι τελικά πιο αρνητικά διακείμενο προς την φιλία, από ότι το άτομο που δεν την πήρε. Η Villella (2010) ανέδειξε πως το άτομο το οποίο πήρε την απόφαση του χωρισμού στην ερωτική σχέση είχε τελικά και την μεγαλύτερη ικανοποίηση και προσαρμογή, ωστόσο πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η ικανοποίηση και προσαρμογή αφορούν το πώς τα άτομα εκλαμβάνουν τον εαυτό τους μετά την σχέση και όχι το πως βλέπουν τον/την πρώην σύντροφο, το αν τον/την εκτιμούν και διατίθενται να διατηρήσουν την φιλία. Εξάλλου, προκειμένου τα ίδια τα άτομα να πάρουν την απόφαση για τη διάλυση, ενδεχομένως να μην ήταν εξ αρχής ευχαριστημένα από το άλλο άτομο, ενώ το άτομο το οποίο δέχτηκε τον χωρισμό, να δηλώνει πιο θετικά διακείμενο προς την νέα φιλία προκειμένου να διατηρήσει την αυτό-εικόνα του.

Τέλος, η μεταβλητή της *ύπαρξης ή όχι ερωτικού συντρόφου στο παρόν* είχε στατιστικά σημαντική επίδραση μόνο στην υπόθεση 9 και μόνο προς τον Actor. Ενώ στο βασικό μοντέλο τα άτομα που αισθάνονται την κοινή τους παρέα με το άλλο άτομο της δυάδας περισσότερο σαν οικογένεια, ανέφεραν μεγαλύτερη θετικότητα και στην δική τους συμπεριφορά διατήρησης φιλίας, όταν λαμβάνεται υπόψη ότι τα άτομα έχουν καινούργιο/α σύντροφο στο παρόν, τότε η θετικότητα απέναντι στο άλλο άτομο της δυάδας μειώνεται ($b = -.997, p = .020$). Έχει βρεθεί πως, το γεγονός ότι οι καινούριοι σύντροφοι συχνά προβάλλουν την δυσaréσκεία τους όταν το άτομο θέλει να μείνει φίλος/φίλη με πρώην σύντροφο, αυτό επηρεάζει κατ' επέκταση και την ποιότητα της φιλίας (Busboom et. al., 2002) άρα πιθανώς και την συμπεριφορά του ατόμου στη διατήρηση αυτής της φιλίας.

Περιορισμοί και αφορμές για μελλοντική έρευνα

Η παρούσα έρευνα, επιχείρησε μία βασική διερεύνηση των δυναμικών της σχέσης που προκύπτει όταν δύο άτομα που στο παρελθόν ενεπλάκησαν ερωτικά επιλέξουν να αναδιαμορφώσουν την σχέση αυτή σε φιλία, εφαρμόζοντας μεταβλητές και μέθοδο που δεν έχουν εφαρμοστεί σε άλλες αντίστοιχες έρευνες. Όπως σε κάθε πρωτότυπη έρευνα, έτσι και εδώ, τα αποτελέσματα, αν και ενδιαφέροντα, δεν είναι γενικεύσιμα. Προέκυψαν αρκετοί μεθοδολογικοί περιορισμοί, τόσο σε επίπεδο δείγματος όσο και σε επίπεδο στατιστικής ανάλυσης, οι οποίοι θα αναφερθούν παράλληλα με προτάσεις για την αποφυγή τους σε μελλοντικές έρευνες.

Το δείγμα της έρευνας ήταν ένα ευκαιριακό δείγμα, μόλις 17 δυάδων, με διπλό κριτήριο: να αυτοπροσδιορίζονται μεταξύ τους σαν φίλοι/φίλες και ένα από τα δύο τουλάχιστον άτομα να αυτοπροσδιορίζεται σαν ΛΟΑΚΙΑ+. Αναφορικά με το πρώτο κριτήριο, δόθηκε κλίμακα συμφωνίας σχετικά με την πρόσληψη του άλλου ατόμου ως φίλου/φίλης κατά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, αλλά δεν δόθηκε λειτουργικός ή εννοιολογικός ορισμός της φιλίας, οπότε ενδέχεται οι απαντήσεις να διαφέρουν λόγω

διαφορετικής αντίληψης του όρου. Η ΛΟΑΤΚΙΑ ταυτότητα επιλέχθηκε γιατί δεν έχει συμπεριληφθεί αρκετά στη μελέτη των διαπροσωπικών σχέσεων και συγκεκριμένα φιλικών, υπάρχει όμως βιβλιογραφία που τη συνδέει στενά με την συμπερίληψη των φίλων - πρώην σε μία παρέα με τα χαρακτηριστικά κατ' επιλογήν οικογένειας, ακόμα και μετά τον χωρισμό. Σαν περιορισμός προέκυψε ότι, λόγω της φύσης των ΛΟΑΤΚΙΑ+ ταυτοτήτων, δεν υπήρξε κάποιο διακριτό χαρακτηριστικό μεταξύ του ζευγαριού ώστε να τους αποδοθούν συγκεκριμένοι ρόλοι στο μοντέλο (π.χ. Άνδρας- Γυναίκα), για αυτόν το λόγο οι дуάδες μελετήθηκαν αδιαχώριστα (indistinguishable dyads). Αυτό περιέπλεξε μεθοδολογικά το μοντέλο, γιατί η τυχαία ανάθεση των ρόλων στις αδιαχώριστες дуάδες δυσκολεύει την εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με τις διαφορές μεταξύ των μελών του ζευγαριού, ενώ παράλληλα δεν ήταν δυνατή μία περαιτέρω συγκριτική διερεύνηση των εξαρτημένων μεταβλητών με βάση το φύλο και τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Προτείνεται, λοιπόν, μια συγκριτική μελέτη φιλίας μετά από χωρισμό σε дуάδες μεταξύ ΛΟΑΤΚΙΑ+ και ετεροφυλόφιλου πληθυσμού για να αναδειχθούν οι διαφορές τους και να μελετηθούν και προς άλλους παράγοντες αναφορικά με την Διατήρηση Φιλίας. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στην διερεύνηση και οι μετρήσεις του βαθμού πρόσληψης του άλλου ατόμου σαν φίλο/φίλη και του αριθμού των κοινών τους φίλων που στο παρόν ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκαν σαν κριτήρια αποκλεισμού. Κάποιοι άλλοι παράγοντες θα μπορούσαν να είναι οι λόγοι διάλυσης ερωτικής σχέσης (Griffith, Gillath, Zhao & Martinez, 2017), η αντίληψη των συμμετεχόντων και η εμπλοκή τους στην ΛΟΑΤΚΙΑ+ κοινότητα (στον ΛΟΑΤΚΙΑ+ πληθυσμό) και ο βαθμός που το κοινό δίκτυο φίλων των ατόμων έχουν κοινωνικούς κανόνες (norms) για τις σχέσεις μετά από χωρισμό (Lannutti & Cameron, 2002).

Ακόμα, στην μελέτη των дуάδων υπάρχει πάντα το ζήτημα να εξασφαλιστεί η μη ανεξαρτησία (nonindependence) του δείγματος, δηλαδή ότι οι απαντήσεις των δύο

υποκειμένων είναι ή δεν είναι τόσο παρεμφερείς όσο θα αναμενόταν τυχαία (Ackerman et. al., 2011) και για αυτό το λόγο τα δεδομένα χρειάζονται ειδική διαχείριση για να αποφευχθεί το Σφάλμα τύπου 1 και 2 (Kashy, Campbell, & Harris, 2006; Kenny et al., 2006). Στην παρούσα έρευνα, λόγω του μικρού δείγματος (κάτω από 28 δυάδες), μπορούμε μόνο να υποθέσουμε τη μη ανεξαρτησία. Ακόμα, στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε το από μοντέλο Actor- Partner, αλλά αξίζει να σημειωθεί για μελλοντική αξιοποίηση ότι η εφαρμογή APIM_SEM δίνει την δυνατότητα διερεύνησης διαφορετικών δυαδικών μοτίβων (patterns), αξιοποιώντας τον παράγοντα k , δηλαδή την αναλογία του partner effect στο actor effect (Kenny & Lederman, 2010). Μολονότι το k μπορεί να πάρει οποιαδήποτε τιμή αν $k=1$ τότε ανιχνεύεται “couple pattern”, δηλαδή το actor effect και το partner effect είναι ισότιμα. Αν $k=-1$ τότε παρατηρείται “contrast pattern”, δηλαδή, το actor effect και το partner effect είναι ίσα αλλά αντίθετα σε πρόσημο. Τέλος, αν $k=0$, τότε ανιχνεύεται το “actor only pattern”, με μηδενικό partner effect.

Ένας ακόμα περιορισμός, ήταν η δυνατότητα συγκεκριμένου αριθμού εντός και μεταξύ δυάδων συμμεταβλητών από τη συγκεκριμένη εφαρμογή APIM που δεν μας επέτρεψε την προσθήκη της μεταβλητής της *Ύπαρξης άλλων φίλων πρώην στην ζωή του ατόμου*, που σύμφωνα με την Griffith et al. (2017) μπόρεσε να προβλέψει το κατά πόσο ένα άτομο είναι πιθανό να είναι φίλος/φίλη με πρώην σύντροφο.

Ακόμα, η έρευνα είχε σχεδιαστεί να μελετήσει και την Ποιότητας της Φιλίας με τα ερωτηματολόγια των Mendelson & Aboud (1999) Friendship Functions (FF) για τους παράγοντες ποιότητας και Relationship Affection (RA) για την σχεσιακή ικανοποίηση. Στην συνέχεια όμως, το FF αφαιρέθηκε λόγω έκτασης της έρευνας κατά την ανάλυση των αποτελεσμάτων, αλλά το RA παρέμεινε σαν μεταβλητή για να μετρήσει την ικανοποίηση. Από την βιβλιογραφία όμως, αναφορικά με την μελέτη των συμπεριφορών διατήρησης

φιλίας, προτείνεται το ερωτηματολόγιο των Duffy & Rusbult (1986), που μετρά την Ικανοποίηση και Δέσιμο των δύο φίλων.

Συμπερασματικά, η μελέτη της Φιλίας μετά από τη διάλυση της ερωτικής επαφής, σε συνδυασμό με σχεσιακούς, προσωπικούς και δομικούς παράγοντες της κοινωνικής συναναστροφής των ΛΟΑΤΚΙΑ+ ταυτοτήτων, συνθέτουν ένα πολυπαραγοντικό φαινόμενο αρκετά έξω από τα πλαίσια της Ετεροκανονικότητας (Budgeon, 2006). Πρόκειται για δυναμικές, αχαρτογράφητες, ακόμα, στην έρευνα των διαπροσωπικών σχέσεων, αλλά και στην συμβουλευτική και θεραπεία μη ετεροφυλόφιλων ατόμων που έχουν δεχτεί απόρριψη από την οικογένεια και από το υπόλοιπο κοινωνικό τους πλαίσιο. Για τα ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα, το μοίρασμα της κοινής εμπειρίας, τραυματικής και ιαματικής, λειτουργεί καθοριστικά στην διαμόρφωση των ερωτικών και φιλικών τους σχέσεων και η Κατ' Επιλογήν Οικογένεια έρχεται να πλαισιώσει τις σχέσεις αυτές με ουσιαστικότητα και αναγκαιότητα (Kim & Feyissa, 2021). Από την άλλη, όπως ανέδειξαν οι Carbery & Buhrmester (1998), η συναισθηματική στήριξη, η αξιόπιστη συμμαχία, η φροντίδα και η οικειότητα είναι χαρακτηριστικά κοινά μεταξύ ερωτικών, οικογενειακών και φιλικών σχέσεων, ανεξαρτήτως φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού. Μήπως, λοιπόν, θα έχει νόημα παράλληλα με την εξέταση των διαφορών μεταξύ ετεροφυλόφιλων και ΛΟΑΤΚΙΑ+ ερωτικών σχέσεων και φιλιών, να αφορμηθούμε από το μη ετεροκανονικό μοντέλο διαπροσωπικών σχέσεων και να αναδείξουμε μέσω της έρευνας και συμβουλευτικής τα οφέλη του σε κάθε μορφής διαπροσωπικές σχέσεις; Ο Clardy (2013) γράφει: *“Οι ερωτικοί χωρισμοί είναι τόσο πολύ μέρος της ζωής μας, όσο οποιαδήποτε άλλη σχέση που μας γεμίζει”*.

Βιβλιογραφικές Αναφορές - Πηγές

Πηγές

Colour Youth Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας. (2011). *Ορολογίες*. Ανακτήθηκε 5 Ιουλίου, 2021, από <http://www.colouryouth.gr/terms/>.

Κατσαγιάννης, Θ. (29 Φεβρουαρίου, 2012). *Είναι επιλογή; I Τα βασικά*. Ανακτήθηκε 19 Ιουνίου, 2021, από <https://www.olke.org/%ce%b5%ce%af%ce%bd%ce%b1%ce%b9-%ce%b5%cf%80%ce>.

Πολύχρωμο Σχολείο. (2016). *Οδηγός Coming Out για ΛΟΑ άτομα*. Ανακτήθηκε 20 Ιουνίου, 2020, Δικτυακός τόπος: <http://docplayer.gr/41074710-Odigos-coming-out-gia-loa-atoma.html>.

Συνήγορος του Πολίτη (2014). Οδηγός διαφορετικότητας για δημοσίους υπαλλήλους με σκοπό την καταπολέμηση των διακρίσεων. *Ενότητα τέσσερα*. Ανακτήθηκε στις 5 Ιουλίου, 2020, από <https://www.synigoros.gr/?i=metaxeirisi.el.imnode5&yearFilter=2014>

Kenny. (2016). *Dyad*. Retrieved from: https://apimsem.ugent.be/shiny/apim_sem/

Ελληνόγλωσσες αναφορές

Πεζηρκιανίδης, Χ. Π. (2020). Δημιουργία ενός θεωρητικού μοντέλου για τις φιλικές σχέσεις ενηλίκων υπό το πρίσμα της θετικής ψυχολογίας.

Ξενόγλωσσες αναφορές

Adams, R.G., & Blieszner, R. (1994). An Integrative Conceptual Framework for Friendship. *Research Journal of Social and Personal Relationships*, v.11 no.2: 163-184.

Ackerman, R. A., Donnellan, M. B., & Kashy, D. A. (2011). Working with dyadic data in studies of emerging adulthood: Specific recommendations, general advice, and practical tips.

Bleske, A. L., & Buss, D. M. (2000). Can men and women be just friends?, *Personal*

Relationships, 7(2), 131-151.

Budgeon, S. (2006). Friendship and formations of sociality in late modernity: the challenge of 'post traditional intimacy'. *Sociological Research Online*, 11(3), 48-58.

Bullock, M., Hackathorn, J., Clark, E. M., & Mattingly, B. A. (2011). Can we be (and stay) friends? Remaining friends after dissolution of a romantic relationship *Journal of Social Psychology*, 151, 662–666.

Busboom, A. L., Collins, D. M., Givertz, M. D., & Levin, L. A. (2002). Can we still be friends? Resources and barriers to friendship quality after romantic relationship dissolution. *Personal Relationships*, 9(2), 215-223.

Canute, K. K. (2016). *The relationship between friendship maintenance, friendship quality, and coping on first semester college stress* (Doctoral dissertation, Middle Tennessee State University).

Carbery, J., & Buhrmester, D. (1998). *Friendship and Need Fulfillment During Three Phases of Young Adulthood*. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(3), 393–409.
doi:10.1177/0265407598153005

Casterline, J. B., Williams, L., & McDonald, P. (1986). The age difference between spouses: variations among developing countries. *Population studies*, 40(3), 353-374.

Cook, W. L., & Kenny, D. A. (2005). The actor–partner interdependence model: A model of bidirectional effects in developmental studies. *International Journal of Behavioral Development*, 29(2), 101-109.

Coser, L. A. (1977). Georg Simmel's neglected contributions to the sociology of women. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 2(4), 869-876.

Clardy, J. L. (2013). *Love, reason, and romantic relationships*. University of Arkansas

Dindia, K., & Baxter, L. A. (1987). Strategies for maintaining and repairing marital relationships. *Journal of social and personal relationships*, 4(2), 143-158.

- Duffy, S. M., & Rusbult, C. E. (1986). Satisfaction and commitment in homosexual and heterosexual relationships. *Journal of Homosexuality*, 12(2), 1-23.
- Farmer, A., & Kali, R. (2018). Friendship, not altruism: an economic theory with crosscultural applications. *Review of Social Economy*, 76(1), 119-145. doi: 10.1080/00346764.2017.1349331
- Felmlee, D. H. (2001). No couple is an island: A social network perspective on dyadic stability. *Social forces*, 79(4), 1259-1287.
- Fehr, B. (1996). *Friendship processes* (Vol. 12). Sage.
- Fischer, T. F., De Graaf, P. M., & Kalmijn, M. (2005). Friendly and antagonistic contact between former spouses after divorce: Patterns and determinants. *Journal of Family Issues*, 26(8), 1131-1163.
- Foley, L., & Fraser, J. (1998). A research note on post-dating relationships: The social embeddedness of redefining romantic couplings. *Sociological Perspectives*, 41(1), 209-219.
- Griffith, R. L., Gillath, O., Zhao, X., & Martinez, R. (2017). Staying friends with ex-romantic partners: Predictors, reasons, and outcomes. *Personal Relationships*, 24(3), 550-584.
- Hinde, R. A. (1979). *Towards understanding relationships*. London: Academic Press.
- Hull, K. E., & Ortyl, T. A. (2018). Conventional and Cutting-Edge: Definitions of Family in LGBT Communities. *Sexuality Research and Social Policy*. doi:10.1007/s13178-018-0324-2
- Jamieson, L. (2008). Friendship and befriending. Paper presented at the Befriending Network Scotland Conference. Retrieved from:
https://www.researchgate.net/profile/Lynn_Jamieson/publication/266059356_Friendship_and_Befriending/links/54ad77df0cf2213c5fe406ba.pdf
- Kashy, D. A., Campbell, L., & Harris, D. W. (2006). Advances in data analytic approaches

- for relationships research: The broad utility of hierarchical linear modeling. In A. Vangelisti & D. Perlman (Eds.), *The Cambridge handbook of personal relationships* (pp. 73–89). New York: Cambridge University Press.
- Kashy, D. A., Kenny, D. A., Reis, H. T., & Judd, C. M. (2000). The analysis of data from dyads and groups. *Handbook of research methods in social and personality psychology*, 38, 451-477.
- Kelley, H. H., Berscheid, E., Christensen, A., Harvey, J. H., Huston, T. L., Levinger, G., McClintock, E., Peplau, L. A., & Peterson, D. R. (Eds.). (1983). *Close relationships*. New York: W. H. Freeman & Company.
- Kenny, D. A., Kashy, D. A., & Cook, W. L. (2006). *Dyadic data analysis*. New York, NY: Guilford Press.
- Kenny, D. A., & Ledermann, T. (2010). Detecting, measuring, and testing dyadic patterns in the actor–partner interdependence model. *Journal of family psychology*, 24(3), 359.
- Kim, S., & Feyissa, I. F. (2021, April). Conceptualizing “family” and the role of “chosen family” within the LGBTQ+ refugee community: A text network graph analysis. In *Healthcare* (Vol. 9, No. 4, p. 369). Multidisciplinary Digital Publishing Institute.
- Lannutti, P. J., & Cameron, K. A. (2002). Beyond the breakup: Heterosexual and homosexual post-dissolutional relationships. *Communication Quarterly*, 50(2), 153-170.
- Masheter, C. (1991). Postdivorce relationships between ex-spouses: The roles of attachment and interpersonal conflict. *Journal of Marriage and the Family*, 103-110.
- Mason, A. E., Sbarra, D. A., Bryan, A. E., & Lee, L. A. (2012). Staying connected when coming apart: The psychological correlates of contact and sex with an ex-partner. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 31(5), 488-507.
- Matsick, J. L., Conley, T. D., Ziegler, A., Moors, A. C., & Rubin, J. D. (2014). Love and sex: Polyamorous relationships are perceived more favourably than swinging and open

- relationships. *Psychology & Sexuality*, 5(4), 339-348.
- Mendelson, M. J., & Aboud, F. E. (1999). Measuring friendship quality in late adolescents and young adults: McGill friendship questionnaires. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 31(2), 130
- Mendelson, M. J., & Kay, A. C. (2003). Positive feelings in friendship: Does imbalance in the relationship matter?. *Journal of Social and Personal Relationships*, 20(1), 101-116.
- Merriam-Pigg, L. K. (2012). *Lovers and friends: Understanding friends with benefits relationships and those involved*. San Jose State University
- Mogilski, J. K., & Welling, L. L. (2017). Staying friends with an ex: Sex and dark personality traits predict motivations for post-relationship friendship. *Personality and Individual Differences*, 115, 114-119.
- Nardi, P. M. (1992). Sex, friendship, and gender roles among gay men. *Men's friendships*, 173-185.
- Oswald, D. L. (2017). Maintaining long-lasting friendships. In M. Hojjat & A. Moyer (eds.), *The psychology of friendship* (pp. 267-282). New York: Oxford University Press.
- Oswald, D. L., & Clark, E. M. (2006). How do friendship maintenance behaviors and problem-solving styles function at the individual and dyadic levels?. *Personal Relationships*, 13(3), 333-348. doi: 0.1111/j.1475-6811.2006.00121.x
- Oswald, D. L., Clark, E. M., & Kelly, C. M. (2004). Friendship maintenance: An analysis of individual and dyad behaviors. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23(3), 413–441. doi: 10.1521/jscp.23.3.413.35460
- Regan, P. (2011). *Close relationships*. Routledge.
- Rollie, S. S., & Duck, S. (2013). Divorce and dissolution of romantic relationships: Stage models and their limitations. In *Handbook of divorce and relationship dissolution* (pp.

- 223-240). Psychology Press.
- Sahlstein, E. M. (2004). Relating at a distance: Negotiating being together and being apart in long-distance relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 21(5), 689-710.
- Sbarra, D. A. (2006). Predicting the onset of emotional recovery following nonmarital relationship dissolution: Survival analyses of sadness and anger. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32(3), 298-312.
- Sbarra, D. A., & Emery, R. E. (2005). The emotional sequelae of nonmarital relationship dissolution: Analysis of change and intraindividual variability over time. *Personal Relationships*, 12(2), 213-232.
- Schneider, C. S., & Kenny, D. A. (2000). Cross-sex friends who were once romantic partners: Are they platonic friends now?. *Journal of Social and Personal Relationships*, 17(3), 451-466.
- Sharabany, R. (1994). Intimate friendship scale: Conceptual underpinnings, psychometric properties and construct validity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 11(3), 449-469.
- Simpson, J. A. (1987). The dissolution of romantic relationships: Factors involved in relationship stability and emotional distress. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 683-692.
- Stas, L., Kenny, D. A., Mayer, A., & Loeys, T. (2018). Giving dyadic data analysis away: A user-friendly app for actor-partner interdependence models. *Personal Relationships*, 25(1), 103-119.
- Tambling, R. B., Johnson, S. K., & Johnson, L. N. (2011). Analyzing dyadic data from small samples: A pooled regression actor-partner interdependence model approach. *Counseling Outcome Research and Evaluation*, 2(2), 101-114.

- Villella, S. (2010). Broken up but not broken: Satisfaction, adjustment, and communication in post-dissolutional relationships. *Communication and Theater Association of Minnesota Journal*, 37(1), 3.
- Weston, Kath. 1991. *Families We Choose: Lesbians, Gays, Kinship. Between Men--Between Women*. New York: Columbia University Press.
- Wilmot, W. W., Carbaugh, D. A., & Baxter, L. A. (1985). Communicative strategies used to terminate romantic relationships. *Western Journal of Communication (includes Communication Reports)*, 49(3), 204-216.
- Wrzus, C., Zimmermann, J., Mund, M., & Neyer, F. J. (2017). Friendships in young and middle adulthood: Normative patterns and personality differences. In M. 395 Hojjat & A. Moyer (eds.), *Psychology of friendship* (pp. 21-38). New York: Oxford University Press.
- Zwahr-Castro, J., & Dicke-Bohmann, A. K. (2014). Who Can Be Friends? Characteristics of Those Who Remain Friends After Dissolution of a Romantic Relationship. *Individual Differences Research*, 12.

Παράρτημα

Πίνακες

Πίνακας 1. Συχνότητες (απόλυτες και σχετικές) για Σχεσιακές μεταβλητές

	<i>n</i>	%
Ύπαρξη άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν		
Ναι	17	50
Όχι	17	50
Διάρκεια ερωτικής επαφής		
< 3 μήνες	10	29,4
6 μήνες	2	5,9
1 έτος	8	23,5
2 έτη	4	11,8
2+ έτη	10	29,4
Χρονικό διάστημα από τη λήξη της ερωτικής επαφής		
1 έτος	4	11,8
2 έτος	2	5,9
2+ έτος	28	82,4
Απόφαση διακοπής της σχέσης		
Του άλλου ατόμου	4	11,8
Κυρίως άλλου ατόμου	10	29,4
Κυρίως δική μου	10	29,4
Δική μου	10	29,4
Ύπαρξη κοινών φίλων		
Κανένας/καμία/κανένα	6	17,6
1 άτομο	4	11,8
2-3 άτομα	12	35,3
5 άτομα	6	17,6
5+ άτομα	6	17,6

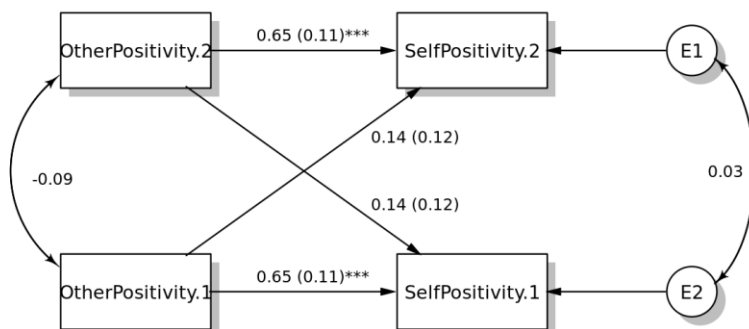
N = 34

Πίνακας 2. Περιγραφικά στατιστικά για τις υπό διερεύνηση μεταβλητές

	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>
Συμφωνία ως προς τη φίλια	34	6,0294	1,14111	4	7
SelfPositivity	34	5,3750	1,7789	1	6,6
SelftSupport	34	5,1235	1,10311	2	7
SelfOpenness	34	4,9588	1,14205	2,4	7
SelftInteraction	34	3,7294	1,2752	2	7
OtherPositivity	34	5,2059	1,4605	1	6,8
OtherSupport	34	5,2000	1,08619	1,75	7
OtherOpenness	34	4,9176	1,19291	1,6	7
OtherInteraction	34	3,7824	1,11857	1,8	6,6
RA	34	5,8154	1,46504	1,2	7
Chosen_Fam	28	3,3679	0,9475	3,65	7

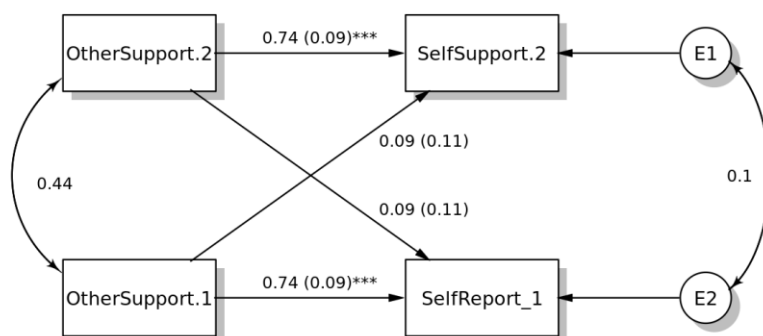
Σχήματα

Σχήμα 1. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της προσλαμβανόμενης Θετικότητας στην αυτοαναφορική Θετικότητα

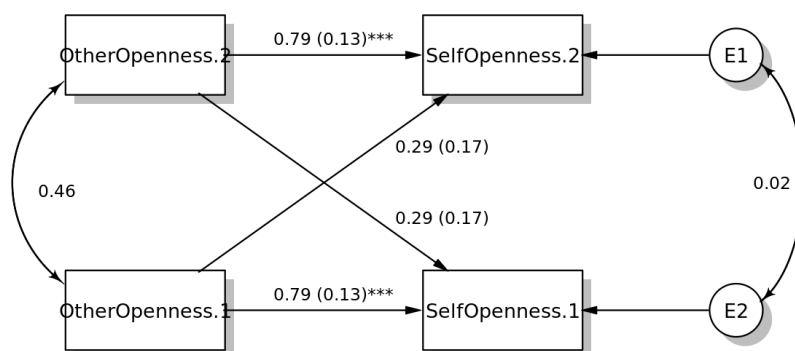
*** $p < .001$

Σχήμα 2. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της προσλαμβανόμενης Υποστηρικτικότητας στην αυτοαναφορική Υποστηρικτικότητα

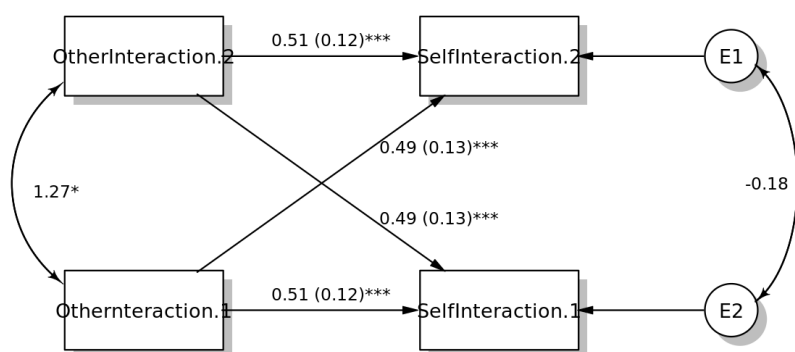
*** $p < .001$

Σχήμα 3. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της προσλαμβανόμενης Ανοικτότητας στην αυτοαναφορική Ανοικτότητα

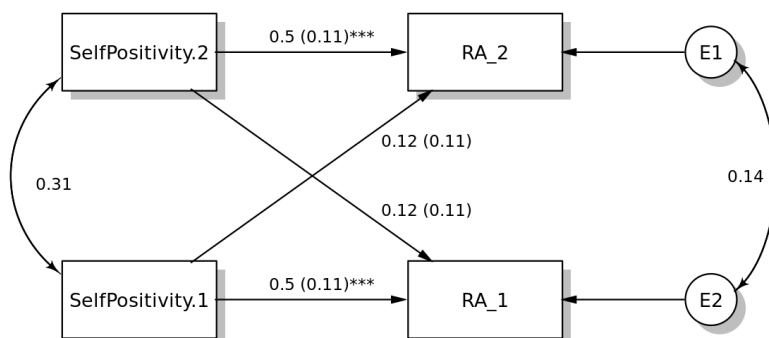
*** $p < .001$

Σχήμα 4. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της προσλαμβανόμενης Συναναστροφής στην αυτοαναφορική Συναναστροφή

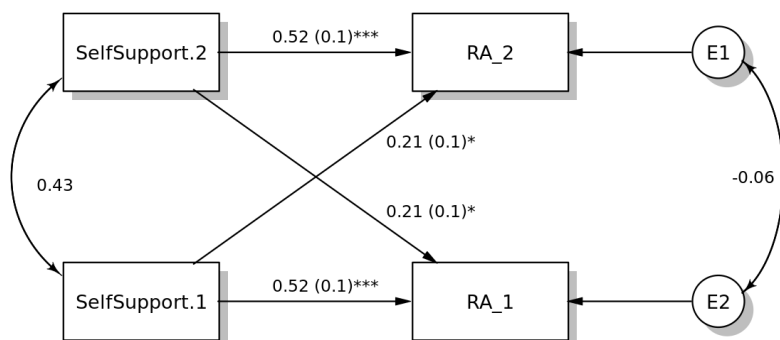
*** $p < .001$

Σχήμα 5. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της αυτοαναφορικής Θετικότητας στην Εκτίμηση

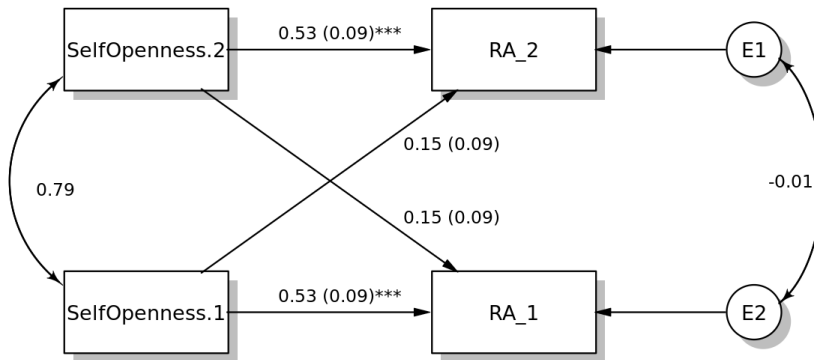
*** $p < .001$

Σχήμα 6. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της αυτοαναφορικής Υποστηρικτικότητας στην Εκτίμηση

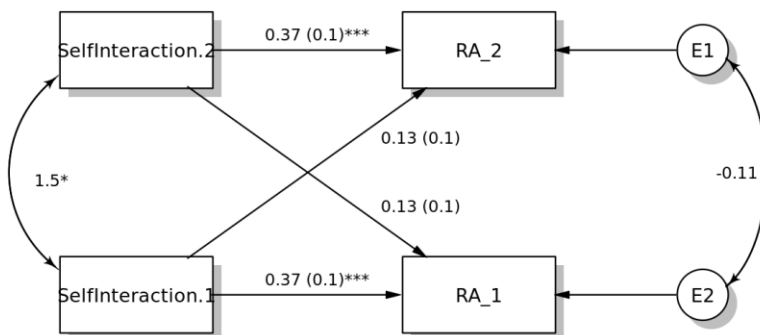
* $p < .05$, *** $p < .001$

Σχήμα 7. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της αυτοαναφορικής Ανοικτότητας στην Εκτίμηση.

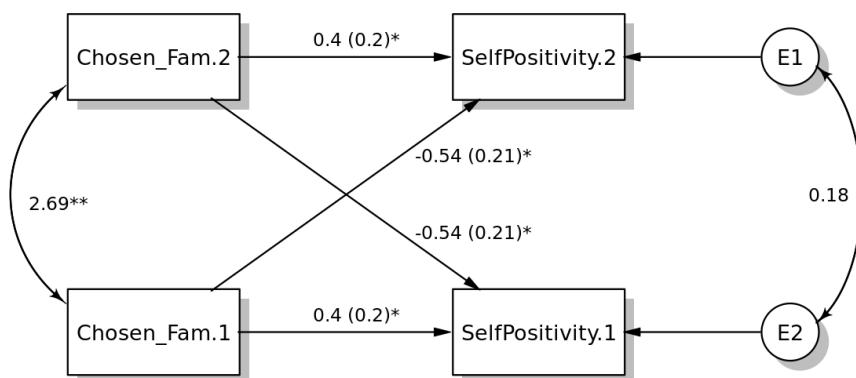
*** $p < .001$

Σχήμα 8. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της αυτοαναφορικής Συναναστροφής στην Εκτίμηση

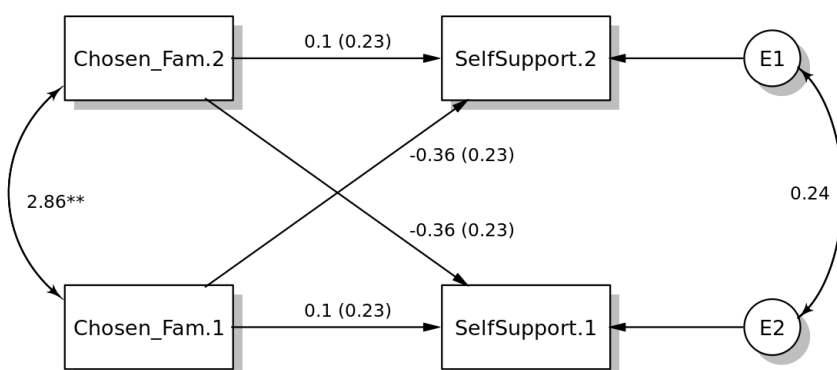
*** $p < .001$

Σχήμα 9. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της Συμπερίληψης διάδας σε κατ' επιλογήν οικογένεια στην αυτοαναφορική Θετικότητα

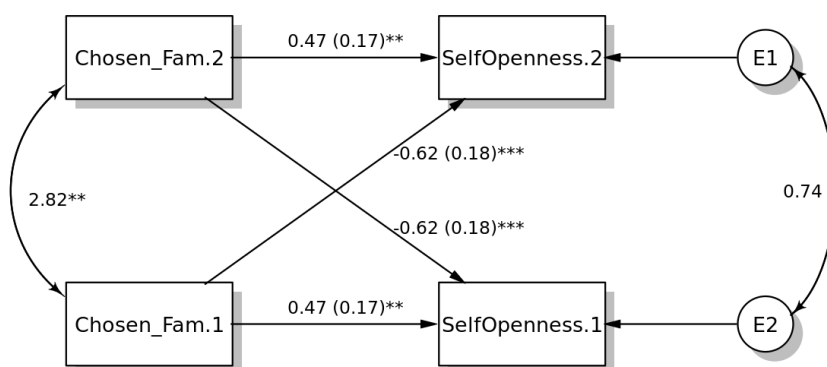

* $p < .05$

Σχήμα 10. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της Συμπερίληψης διάδας σε κατ' επιλογήν οικογένεια στην αυτοαναφορική Υποστηρικτικότητα

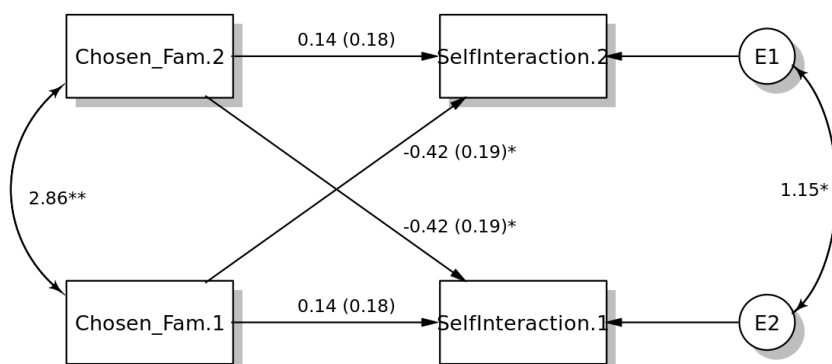

Σχήμα 11. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της προσλαμβανόμενης Συμπερίληψης διάδας σε κατ' επιλογήν οικογένεια στην αυτοαναφορική Ανοιχτότητα

** $p < .01$ *** $p < .001$

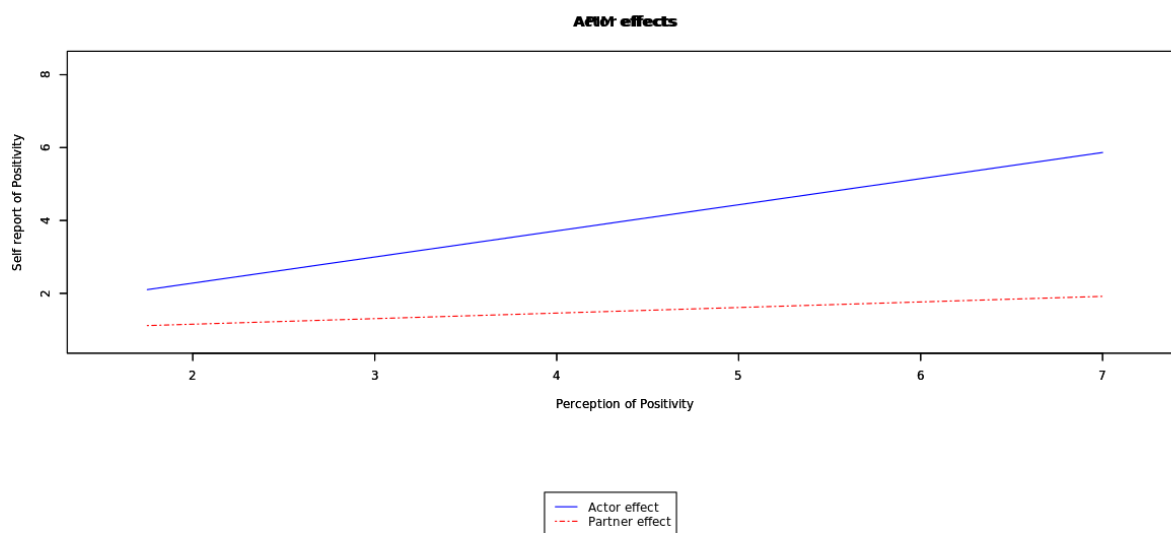
Σχήμα 12. Βασικό Μοντέλο APIM που αναφέρει την επίδραση της προσλαμβανόμενης Συμπερίληψης διάδας σε κατ' επιλογήν οικογένεια στην αυτοαναφορική Συναναστροφή

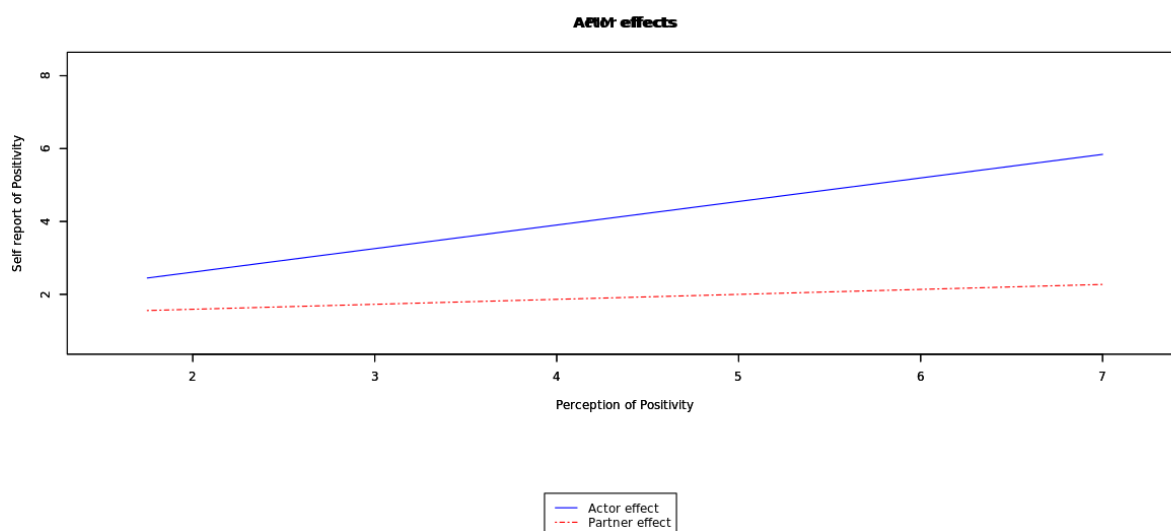
* $p < .05$

Σχήμα 13. Το σχέδιο είναι βασισμένο στο μοντέλο που εφαρμόζεται και περιλαμβάνει όλες τις συνεκτιμώμενες παραμέτρους. Σχήμα α) Βασικό μοντέλο Actor-Partner. Σχήμα β) Μοντέλο που ελέγχει την επίδραση της διάρκειας ερωτικής επαφής, τον χρόνο που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής, τον ρόλο του ατόμου στην απόφαση της διάλυσης της ερωτικής επαφής και την ύπαρξη ή μη άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν, στην αυτοαναφορική Θετικότητα

α)

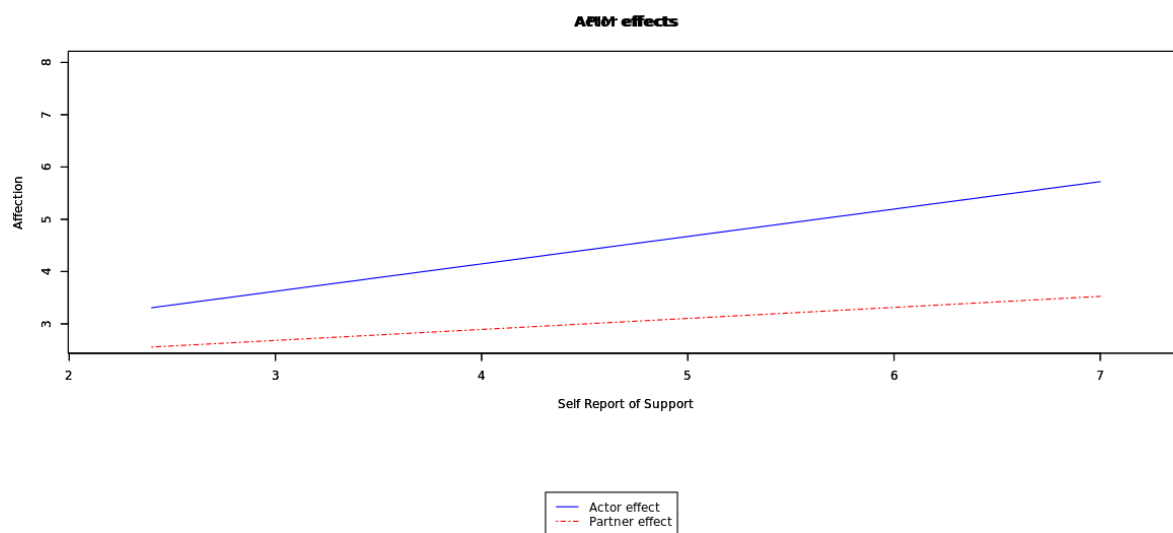

β)

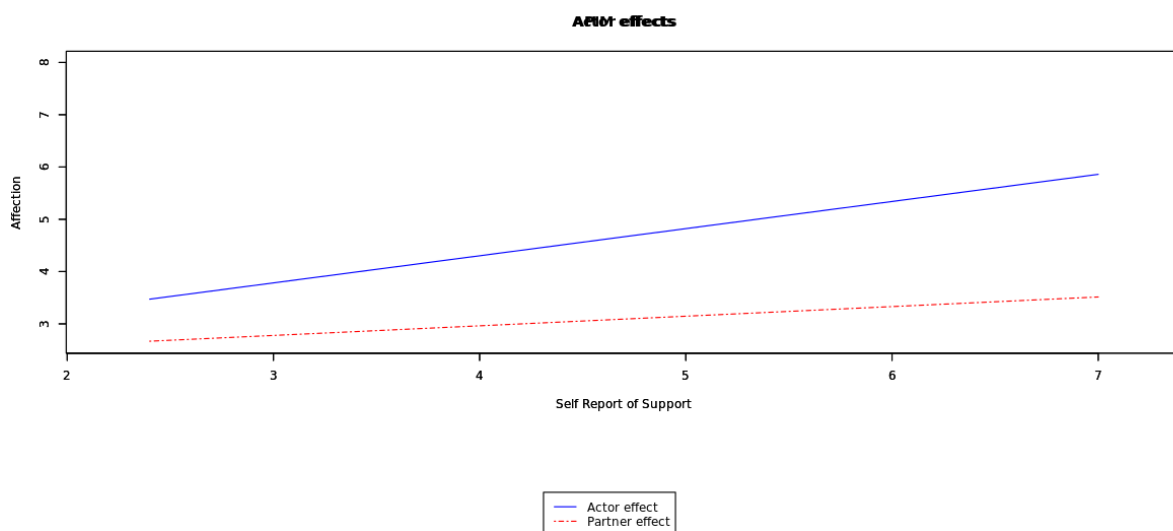

Σχήμα 14. Το σχέδιο είναι βασισμένο στο μοντέλο που εφαρμόζεται και περιλαμβάνει όλες τις συνεκτιμώμενες παραμέτρους. Σχήμα α) Βασικό μοντέλο Actor-Partner. Σχήμα β) Μοντέλο που ελέγχει την επίδραση της διάρκειας ερωτικής επαφής, τον χρόνο που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής, τον ρόλο του ατόμου στην απόφαση της διάλυσης της ερωτικής επαφής και την ύπαρξη ή μη άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν, στην Εκτίμηση

α)

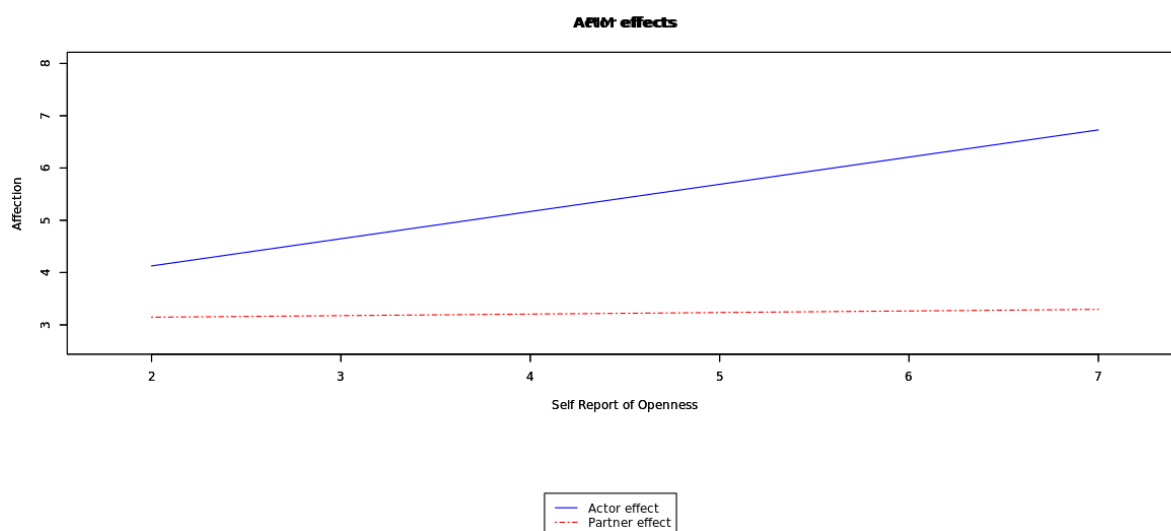

β)

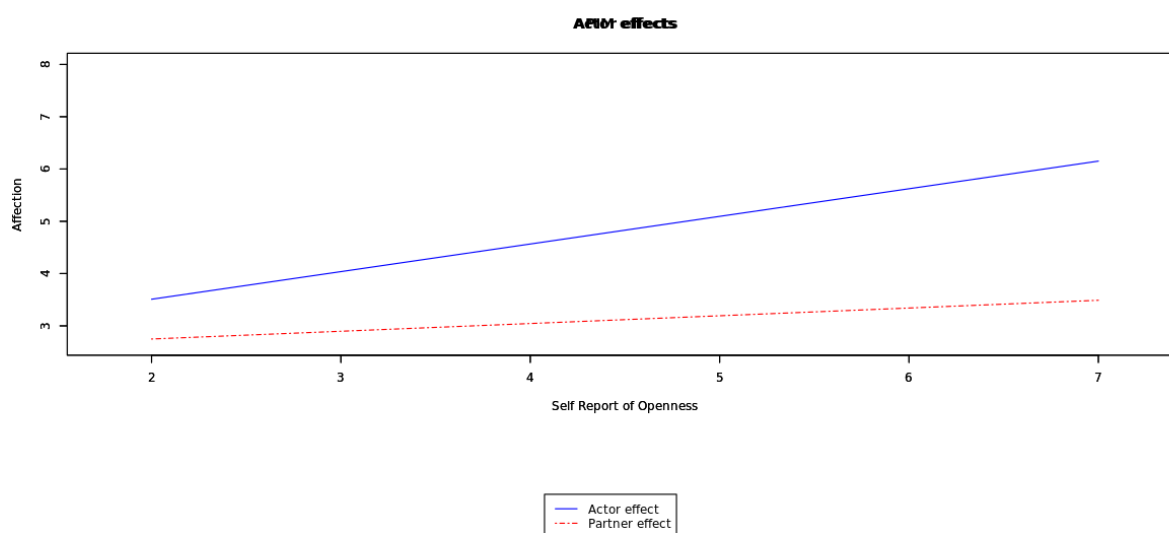

Σχήμα 15. Το σχέδιο είναι βασισμένο στο μοντέλο που εφαρμόζεται και περιλαμβάνει όλες τις συνεκτιμώμενες παραμέτρους. Σχήμα α) Βασικό μοντέλο Actor-Partner. Σχήμα β) Μοντέλο που ελέγχει την επίδραση της διάρκειας ερωτικής επαφής, τον χρόνο που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής, τον ρόλο του ατόμου στην απόφαση της διάλυσης της ερωτικής επαφής και την ύπαρξη ή μη άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν, στην Εκτίμηση

α)

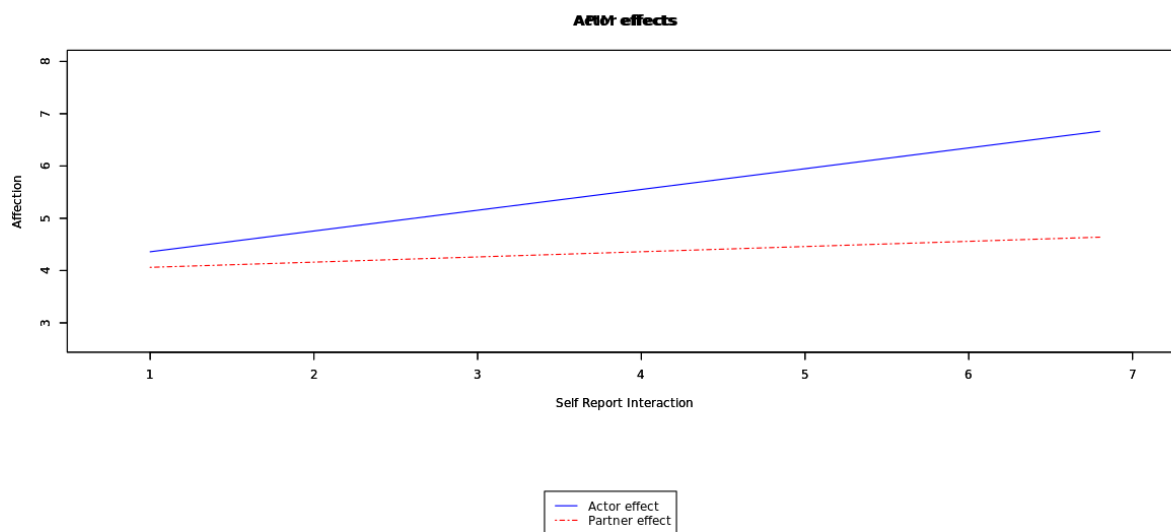

β)

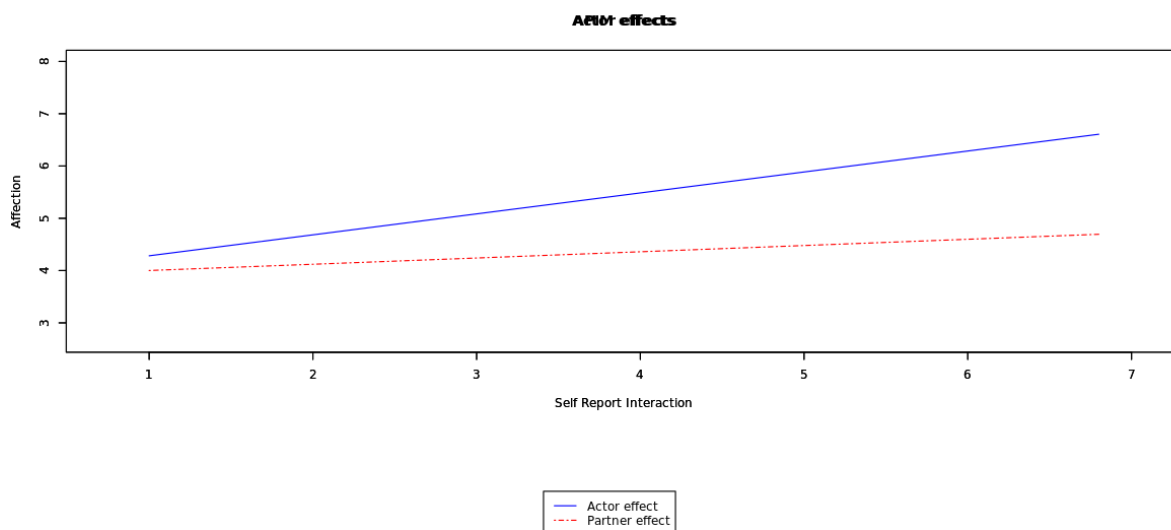

Σχήμα 16. Το σχέδιο είναι βασισμένο στο μοντέλο που εφαρμόζεται και περιλαμβάνει όλες τις συνεκτιμώμενες παραμέτρους. Σχήμα α) Βασικό μοντέλο Actor-Partner. Σχήμα β) Μοντέλο που ελέγχει την επίδραση της διάρκειας ερωτικής επαφής, τον χρόνο που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής, τον ρόλο του ατόμου στην απόφαση της διάλυσης της ερωτικής επαφής και την ύπαρξη ή μη άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν, στην Εκτίμηση

α)

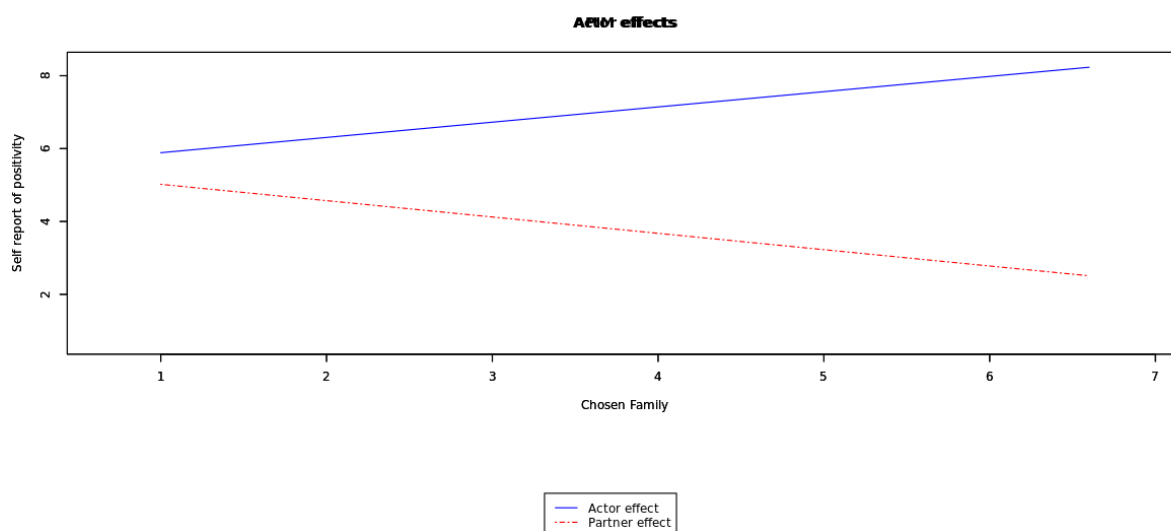

β)

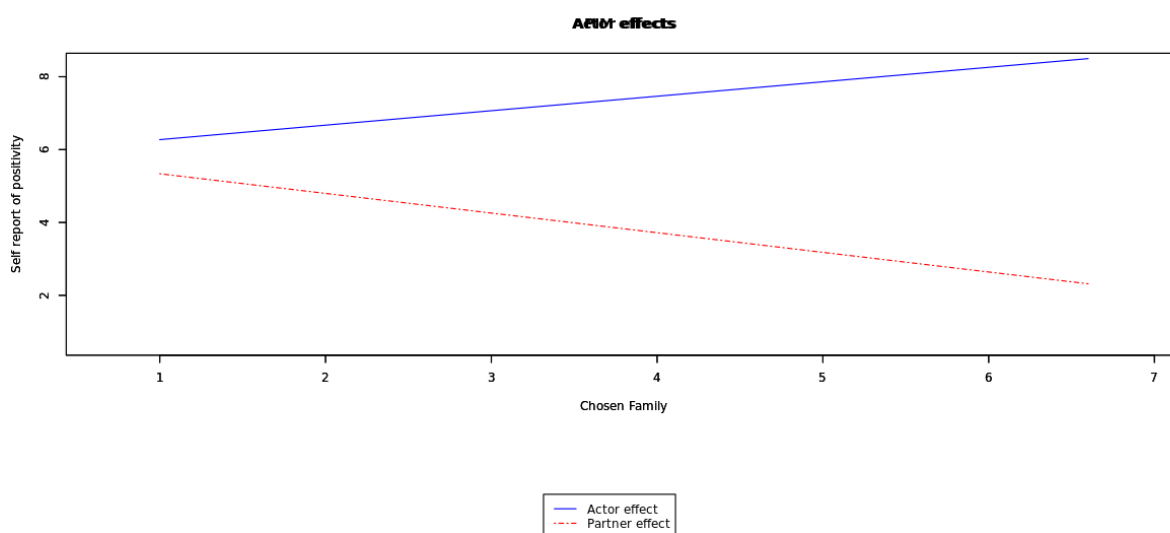

Σχήμα 17. Το σχέδιο είναι βασισμένο στο μοντέλο που εφαρμόζεται και περιλαμβάνει όλες τις συνεκτιμώμενες παραμέτρους. Σχήμα α) Βασικό μοντέλο Actor-Partner. Σχήμα β) Μοντέλο που ελέγχει την επίδραση της διάρκειας ερωτικής επαφής, τον χρόνο που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής, τον ρόλο του ατόμου στην απόφαση της διάλυσης της ερωτικής επαφής και την ύπαρξη ή μη άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν, στην αυτοαναφορική Θετικότητα

α)

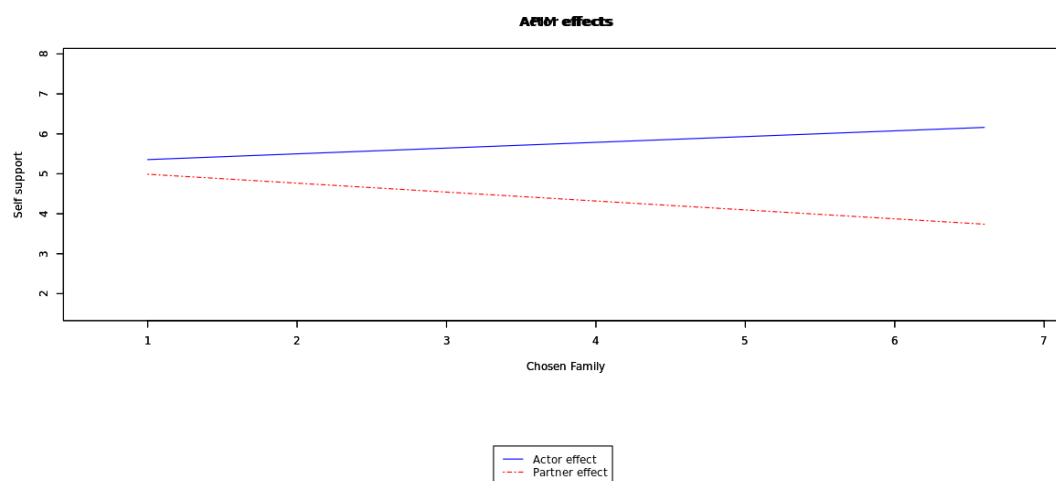

β)

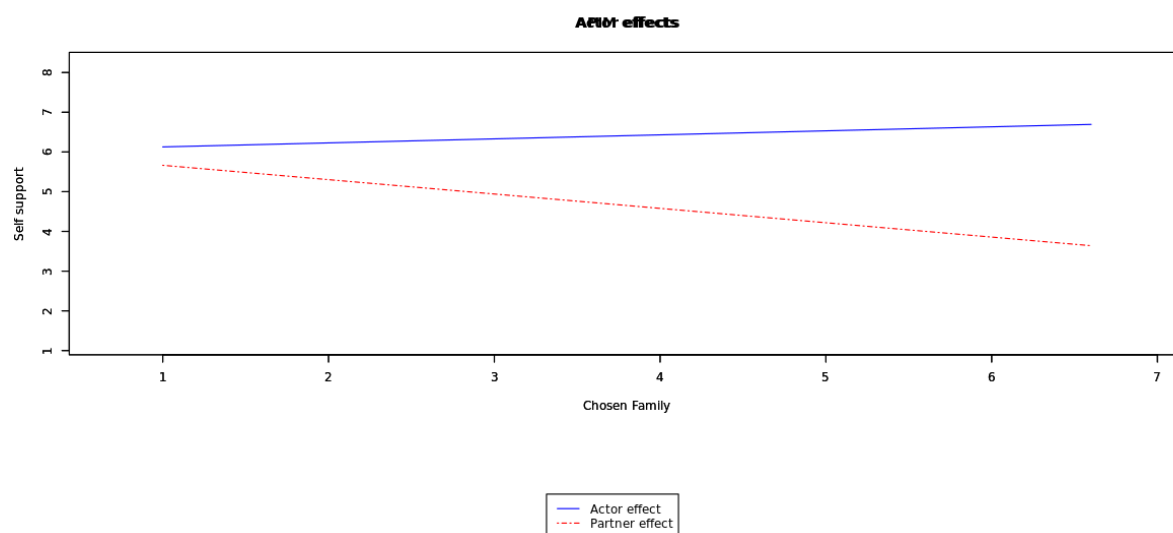

Σχήμα 18. Το σχέδιο είναι βασισμένο στο μοντέλο που εφαρμόζεται και περιλαμβάνει όλες τις συνεκτιμώμενες παραμέτρους. Σχήμα α) Βασικό μοντέλο Actor-Partner. Σχήμα β) Μοντέλο που ελέγχει την επίδραση της διάρκειας ερωτικής επαφής, τον χρόνο που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής, τον ρόλο του ατόμου στην απόφαση της διάλυσης της ερωτικής επαφής και την ύπαρξη ή μη άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν, στην αυτοαναφορική Υποστηρικτικότητα

α)

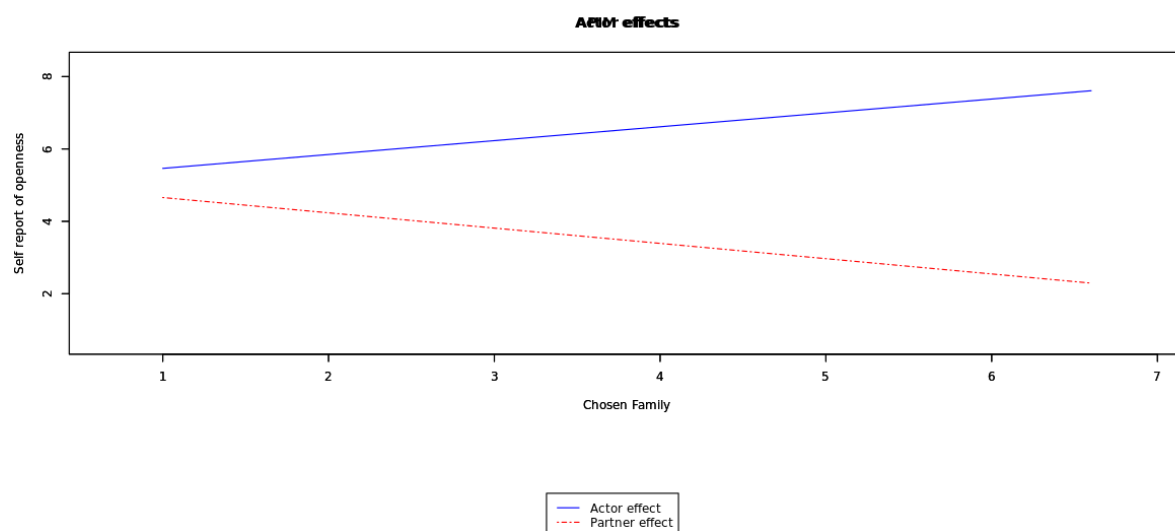

β)

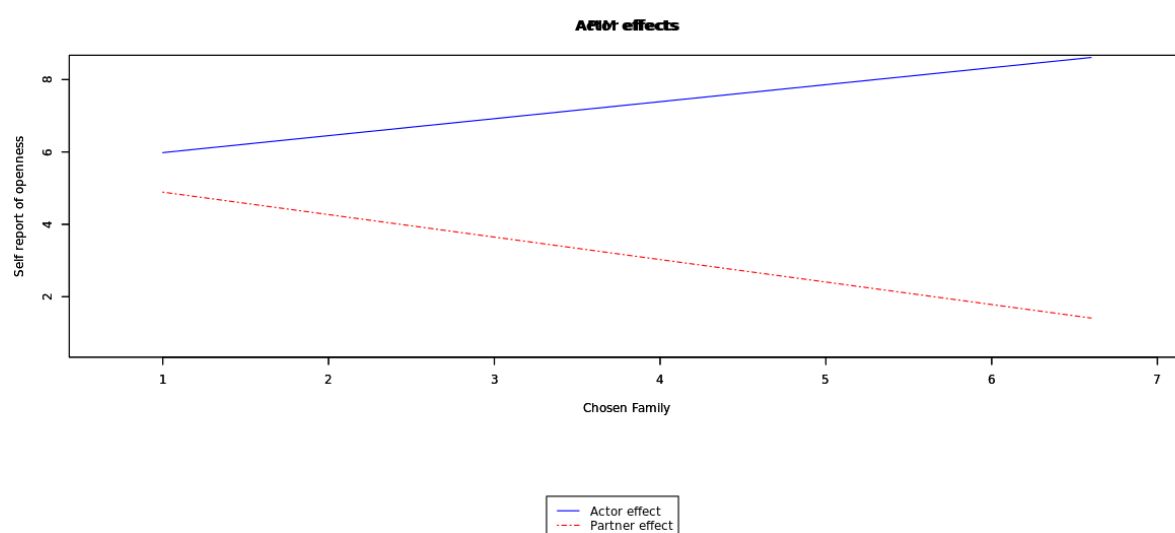

Σχήμα 19. Το σχέδιο είναι βασισμένο στο μοντέλο που εφαρμόζεται και περιλαμβάνει όλες τις συνεκτιμώμενες παραμέτρους. Σχήμα α) Βασικό μοντέλο Actor-Partner. Σχήμα β) Μοντέλο που ελέγχει την επίδραση της διάρκειας ερωτικής επαφής, τον χρόνο που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής, τον ρόλο του ατόμου στην απόφαση της διάλυσης της ερωτικής επαφής και την ύπαρξη ή μη άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν, στην αυτοαναφορική Ανοικτότητα

α)

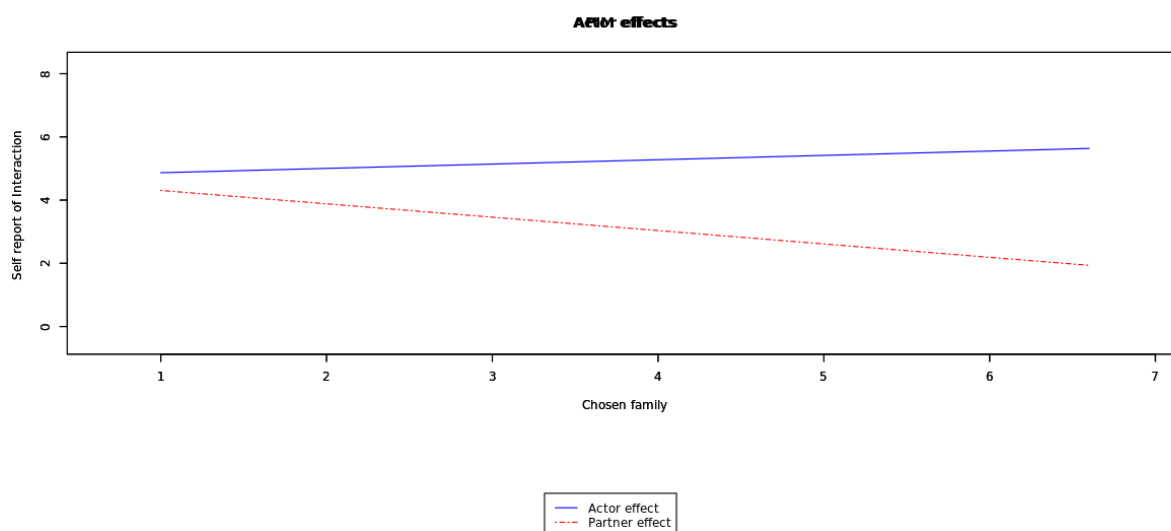

β)

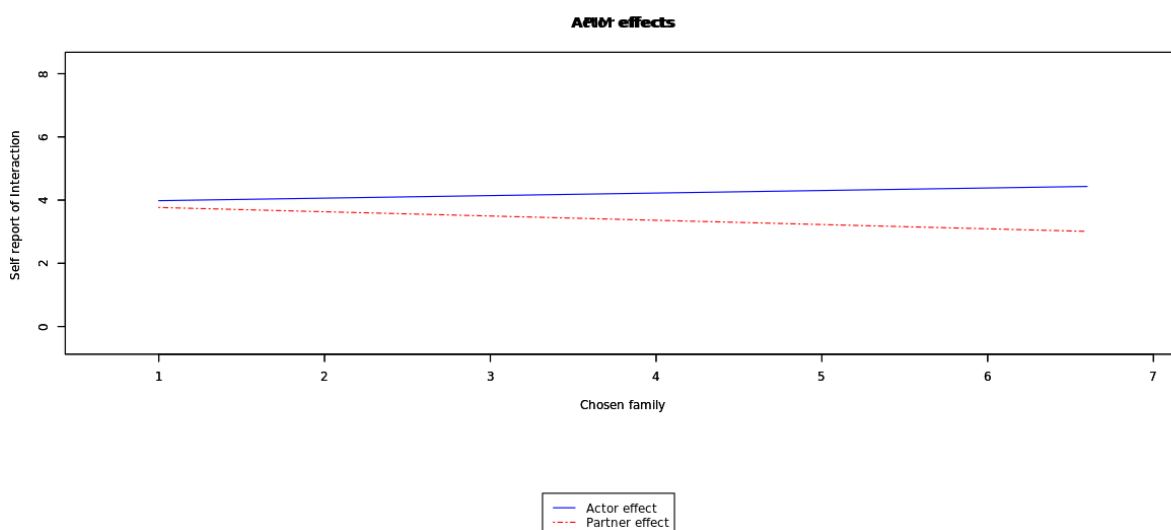

Σχήμα 20. Το σχέδιο είναι βασισμένο στο μοντέλο που εφαρμόζεται και περιλαμβάνει όλες τις συνεκτιμώμενες παραμέτρους. Σχήμα α) Βασικό μοντέλο Actor-Partner. Σχήμα β) Μοντέλο που ελέγχει την επίδραση της διάρκειας ερωτικής επαφής, τον χρόνο που έχει περάσει από την διάλυση της ερωτικής επαφής, τον ρόλο του ατόμου στην απόφαση της διάλυσης της ερωτικής επαφής και την ύπαρξη ή μη άλλου ερωτικού συντρόφου στο παρόν, στην αυτοαναφορική Αλληλεπίδραση

α)

β)

Ερωτηματολόγιο

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Έντυπο ενήμερης συγκατάθεσης

Σκοπός της έρευνας:

Η παρούσα έρευνα αφορά τις στενές διαπροσωπικές σχέσεις και διεξάγεται από τη μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Ανδριάννα Νικολούλια, στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου «Ψυχολογία» με ειδίκευση «Ταυτότητες και Διαπροσωπικές Σχέσεις» υπό την εποπτεία των καθηγητών/-τριών Παναγιώτη Κορδούτη, Αχιλλέα Ευθυμιόπουλου και Χριστίνας Παρπούλα. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η **μελέτη της σχέσης της δυάδας ατόμων που μετά τη διακοπή της ερωτικής επαφής, διατηρούν φιλική σχέση.**

Για να συμμετάσχετε στην έρευνα χρειάζεται:

- Να έχετε συμπληρώσει το 18 έτος της ηλικίας σας
- Να έχετε φιλική σχέση με το άτομο με το οποίο συμμετάσχετε ως δυάδα στην έρευνα
- Να μην υπάρχουν από κοινού τέκνα με το άτομο με το οποίο συμμετάσχετε ως δυάδα στην έρευνα
- Είτε εσείς είτε το άτομο με το οποίο συμμετέχετε ως δυάδα να αυτοπροδιορίζεστε ως ΛΟΑΤΚΙΑ+, ή να ισχύουν και τα δύο

Τι θα σας ζητηθεί να κάνετε:

Εφόσον συμφωνήσετε να συμμετέχετε στην έρευνα **θα σας ζητηθεί να συμπληρώσετε το παρόν ερωτηματολόγιο έχοντας στο μυαλό σας τη σχέση σας με ένα συγκεκριμένο άτομο με το οποίο συνδεθήκατε ερωτικά στο παρελθόν και τώρα διατηρείτε φιλική επαφή. Μετά από την ολοκλήρωση της δικής σας συμμετοχής και με τη συγκατάθεση αυτού του ατόμου, σας προσκαλούμε να του/της προωθήσετε την παρούσα φόρμα, την οποία θα συμπληρώσει εκ νέου και εκείνο έχοντας στο μυαλό του εσάς.** Το παρόν ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει κάποια δημογραφικά στοιχεία, το πώς αυτοπροδιορίζεστε αναφορικά με τον σεξουαλικό σας προσανατολισμό, κάποια στοιχεία αναφορικά με γεγονότα της σχέσης σας με το άτομο με το οποίο συμμετέχετε ως δυάδα, τη συχνότητα με την οποία προβαίνετε εσείς και εκείνο το άτομο σε συγκεκριμένες συμπεριφορές και, τέλος, τον βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας με κάποιες προτάσεις. Όλες οι ερωτήσεις που θα κληθείτε να απαντήσετε έχουν προηγουμένως χρησιμοποιηθεί σε άλλες έρευνες και έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά για ερευνητικούς σκοπούς. Δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις στα

ερωτήματα, το ενδιαφέρον της έρευνας επικεντρώνεται στο πώς πραγματικά αισθάνεστε και συμπεριφέρεστε.

Εκτιμώμενος χρόνος συμπλήρωσης:

Παρ' ότι ο χρόνος συμπλήρωσης είναι ελεύθερος, ο εκτιμώμενος απαιτούμενος χρόνος είναι περίπου 10 λεπτά.

Πιθανά οφέλη από τη συμμετοχή σας:

Παρ' όλο που δεν υπάρχουν άμεσα οφέλη από τη συμμετοχή σας στην παρούσα έρευνα, η συμβολή σας είναι σημαντική για την κατανόηση της φιλίας που προκύπτει μετά από τη διακοπή της ερωτικής επαφής μεταξύ δύο ατόμων αναδεικνύοντας τον ρόλο που παίζει σε αυτή η ΛΟΑΤΚΙΑ+ ταυτότητα.

Πιθανά ρίσκα και κίνδυνοι από τη συμμετοχή σας:

Η συγκεκριμένη έρευνα δε φέρει κάποιον κίνδυνο ή ενοχλήσεις ως προς τα συμμετέχοντα άτομα.

Συμμετοχή ή αποχώρηση:

Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι εθελοντική/οικειοθελής. Μπορείτε να αποχωρήσετε από την έρευνα κλείνοντας τη φόρμα οποιαδήποτε στιγμή θέλετε και για οποιονδήποτε λόγο.

Ανωνυμία και εμπιστευτικότητα:

Οι απαντήσεις σας στην έρευνα είναι εμπιστευτικές και ανώνυμες και θα χρησιμοποιηθούν αυστηρά για τους σκοπούς της έρευνας. Τα δεδομένα θα κωδικοποιηθούν και θα είναι προσβάσιμα μόνο από τα μέλη της ερευνητικής ομάδας, ενώ κατά την αναφορά των αποτελεσμάτων της έρευνας, θα περιγραφούν με τρόπο κωδικοποιημένο και ποσοτικό. Τα δεδομένα θα καταστραφούν πλήρως μετά το πέρας 3 χρόνων από την ολοκλήρωση της έρευνας.

Περισσότερες πληροφορίες για την έρευνα:

Μπορείτε να ενημερωθείτε για τα αποτελέσματα της έρευνας μετά την ολοκλήρωσή της αρκεί να το ζητήσετε στα στοιχεία επικοινωνίας που αναγράφονται παρακάτω.

Για οποιαδήποτε περαιτέρω πληροφορία ή ερώτηση παρακαλούμε επικοινωνήσετε με την ερευνήτρια, Ανδριάννα Νικολούλια, στο email **and.nick6198@gmail.com**

Για απορίες σχετικά με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που σας αφορούν μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων του Παντείου Πανεπιστημίου στο email **dpo@panteion.gr**

Πριν προχωρήσετε στη συμπλήρωση βεβαιωθείτε ότι:

- Έχετε διαβάσει και κατανοήσει το έντυπο συγκατάθεσης και ενημέρωσης σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της έρευνας
- Μέσω του εντύπου πληροφόρησης και συγκατάθεσης λάβατε γνώση σχετικά με τη διάρκεια και τις διαδικασίες της έρευνας, τους σκοπούς και τον τρόπο επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ποιοι και με ποιον τρόπο θα έχουν πρόσβαση στα δεδομένα, πόσο καιρό θα διατηρηθούν από την ερευνητρια και πώς εξασφαλίζεται η ανωνυμία και εμπιστευτικότητά σας
- Λάβατε γνώση ότι η συμμετοχή σας στην παρούσα επιστημονική έρευνα είναι εθελοντική και μπορείτε να αποσυρθείτε από αυτή ανά πάσα στιγμή χωρίς επιπτώσεις
- Έχετε ενημερωθεί, μέσω του Εντύπου Ενημέρωσης, σχετικά με τα δικαιώματά σας για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ)

Έχω διαβάσει και κατανοήσει τις παραπάνω πληροφορίες και:

Συναινώ να συμμετάσχω στην έρευνα

Δεν συναινώ να συμμετάσχω στην έρευνα

***Έρευνα για τη φιλία μετά από διακοπή ερωτική επαφής σε
ΛΟΑΤΚΙΑ+ άτομα***

Αναγνωριστικός κωδικός ζευγαριού:

Ενότητα Α. Δημογραφικά στοιχεία

Αναφορικά με το φύλο μου αυτοπροσδιορίζομαι ως:

Cis Άνδρας

Cis Γυναίκα

Trans Άνδρας

Trans Γυναίκα

Μη διάδικο άτομο/ Άφυλο

Αναφορικά με τον σεξουαλικό μου προσανατολισμό αυτοπροσδιορίζομαι ως:

Ετεροφυλόφιλο άτομο

Ομοφυλόφιλο άτομο

Αμφιφυλόφιλο άτομο

Πανσέξουαλ

Ασέξουαλ

Άλλο:

Ηλικία:

Βαθμίδα εκπαίδευσης που έχετε ολοκληρώσει:

Μέχρι 9 τάξεις υποχρεωτικής εκπαίδευσης

Λύκειο

Μεταλυκειακή εκπαίδευση

Πανεπιστημιακή εκπαίδευση (ΑΕΙ ή ΤΕΙ)

Μεταπτυχιακές σπουδές

Διδακτορικό

Άλλο:

Αυτήν την περίοδο βρίσκεστε σε κάποια ερωτική σχέση;

Ναι

Όχι

Άλλο:

Ενότητα Β. Για να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις φέρτε στο νου σας το άτομο με το οποίο συμμετάσχετε στην έρευνα ως δυνάδα και με το οποίο συνδεόσασταν ερωτικά στο παρελθόν.

Πόσο καιρό διήρκεσε η ερωτική επαφή με αυτό το άτομο;

Λιγότερο από 3 μήνες

Μέχρι και 6 μήνες

Μέχρι και ένα χρόνο

Μέχρι και 2 χρόνια

Περισσότερο από 2 χρόνια

Πόσος καιρός έχει περάσει από τη διακοπή της παραπάνω ερωτικής επαφής;

Έχουν παρέλθει λιγότερο από 3 μήνες από τη διακοπή

Έχουν παρέλθει έως και 6 μήνες από τη διακοπή

Έχει παρέλθει έως και 1 χρόνος από τη διακοπή

Έχουν παρέλθει έως και 2 χρόνια από τη διακοπή

Έχουν παρέλθει περισσότερα από 2 χρόνια από τη διακοπή

Η απόφαση διακοπής της ερωτικής επαφής ήταν κατά κύριο λόγο:

Απόφαση του άλλου ατόμου

Κοινή/αμοιβαία απόφαση αλλά κυρίως του άλλου ατόμου

Κοινή/αμοιβαία απόφαση αλλά κυρίως δική μου

Δική μου απόφαση

Έχετε παιδί/παιδιά μαζί με αυτό το άτομο;

Ναι

Όχι

Θεωρώ ότι ο/η/το_____είναι φίλος/φίλη μου.

Συμπληρώστε ανάλογα με το κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την παραπάνω πρόταση

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

Διατηρώ φιλικές σχέσεις και με άλλα άτομα που στο παρελθόν υπήρξαμε ερωτικοί σύντροφοι.

Συμπληρώστε τον αριθμό ατόμων που ισχύουν για την παρακάτω πρόταση

Κανένα άτομο

Ένα άτομο

Δύο-τρία άτομα

Περίπου πέντε άτομα

Πάνω από πέντε άτομα

Ενότητα Γ1. Φέρτε στο νου σας το άτομο με το οποίο συμμετάσχετε στην έρευνα ως δυάδα και με το οποίο στο παρελθόν συνδεόσασταν ερωτικά και απαντήστε ανάλογα με την συχνότητα που προβαίνετε σε συγκεκριμένες συμπεριφορές απέναντι του.

1. Πόσο συχνά ευχαριστείς τον/τη/το _____ όταν κάνει κάτι όμορφο για εσένα;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

2. Πόσο συχνά προσπαθείς να κάνεις τον/την/το _____ να γελάσει;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

3. Πόσο συχνά δεν απαντάς στα μηνύματά του/της;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

4. Πόσο συχνά προσπαθείς να είσαι κεφάτος/-η/-ο και χαρούμενος/-η/-ο όταν είστε μαζί;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

5. Πόσο συχνά αναπολείς πράγματα που κάνατε μαζί στο παρελθόν;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

6. Πόσο συχνά προσπαθείς να κάνεις τον/τη/το _____ να νιώσει καλά με τον/τη/το εαυτό του/της;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

7. Πόσο συχνά επικοινωνείς στον/τη/το _____ ότι τον/την/το αποδέχεσαι όπως είναι;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

8. Πόσο συχνά τον/την/το υποστηρίζεις όταν περνάει μία δύσκολη κατάσταση;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

9. Πόσο συχνά του/της επικοινωνείς ότι θα ήθελες η φιλική σας σχέση να συνεχιστεί και στο μέλλον;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

10. Πόσο συχνά του/της παρέχεις συναισθηματική υποστήριξη;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

11. Πόσο συχνά μοιράζεσαι προσωπικές σκέψεις μαζί του/της;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

12. Πόσο συχνά επιδιώκεις να αποκαταστήσεις μία παρεξήγηση που μπορεί να συμβεί μεταξύ σας;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

13. Πόσο συχνά του/της δίνεις συμβουλές;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

14. Πόσο συχνά του/της δείχνεις τρυφερότητα;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

15. Πόσο συχνά επιδιώκεις να κάνεις πνευματικά ενδιαφέρουσες συζητήσεις μαζί του/της;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

16. Πόσο συχνά του/της κάνεις κάποια χάρη ή διευκόλυνση;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

17. Πόσο συχνά πηγαίνεις στο σπίτι του/της;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

18. Πόσο συχνά προσπαθείς να περάσετε χρόνο μαζί ακόμα και όταν ο δικός σου χρόνος είναι περιορισμένος;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

19. Πόσο συχνά παρευρίσκεσαι για να γιορτάσεις σημαντικές στιγμές του/της;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

20. Πόσο συχνά τον/την/το βοηθάς να ολοκληρώσει διάφορες δουλειές ή υποχρεώσεις;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

Ενότητα Γ2. Σε αυτή την ενότητα σας ζητάμε να αναστοχαστείτε πόσο συχνά θεωρείτε πως το άλλο άτομο προβαίνει στις ίδιες συμπεριφορές, αυτή τη φορά απέναντι σε εσάς.

1. Πόσο συχνά ο/η/το _____ σου λέει "ευχαριστώ" όταν κάνεις κάτι όμορφο για αυτόν/αυτή/αυτό;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

2. Πόσο συχνά ο/η/το _____ προσπαθεί να σε κάνει να γελάσεις;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

3. Πόσο συχνά ο/η/το _____ δεν απαντάει σε μηνύματα σου;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

4. Πόσο συχνά ο/η/το _____ προσπαθεί να είναι χαρούμενος/-η/-ο και κεφάτος/-η/-ο όταν είστε μαζί;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

5. Πόσο συχνά ο/η/το _____ αναπολεί πράγματα που κάνατε μαζί στο παρελθόν;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

6. Πόσο συχνά ο/η/το _____ προσπαθεί να σε κάνει να αισθανθείς άνετα με τον/την/το εαυτό σου;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

7. Πόσο συχνά ο/η/το _____ σου επικοινωνεί ότι σε αποδέχεται όπως είσαι;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

8. Πόσο συχνά ο/η/το _____ σε υποστηρίζει όταν περνάς μία δύσκολη κατάσταση;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

9. Πόσο συχνά ο/η/το_____σου επικοινωνεί ότι θα ήθελε η φιλική σας σχέση να συνεχιστεί και στο μέλλον;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

10. Πόσο συχνά ο/η/το_____σου παρέχει συναισθηματική υποστήριξη;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

11. Πόσο συχνά ο/η/το_____μοιράζεται προσωπικές σκέψεις μαζί σου;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

12. Πόσο συχνά ο/η/το_____επιδιώκει να αποκαταστήσει μία παρεξήγηση που μπορεί να συμβεί μεταξύ σας;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

13. Πόσο συχνά ο/η/το_____σου δίνει συμβουλές;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

14. Πόσο συχνά ο/η/το_____σου δείχνει τρυφερότητα;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

15. Πόσο συχνά ο/η/το_____επιδιώκει να κάνει πνευματικά διεγερτικές συζητήσεις μαζί σου;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

16. Πόσο συχνά ο/η/το_____σου κάνει κάποια χάρη η διευκόλυνση;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

17. Πόσο συχνά ο/η/το_____έρχεται στο σπίτι σου;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

18. Πόσο συχνά ο/η/το_____προσπαθεί να περάσει χρόνο μαζί σου ακόμα και όταν ο δικός του/της χρόνος είναι περιορισμένος;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

19. Πόσο συχνά ο/η/το_____παρευρίσκεται για να γιορτάσει σημαντικές στιγμές σου;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

20. Πόσο συχνά ο/η/το _____ σε βοηθά να ολοκληρώσεις διάφορες δουλειές ή υποχρεώσεις;

Ποτέ 1 2 3 4 5 6 7 Πολύ συχνά

Ενότητα Δ. Φέρτε στο νου σας το άτομο με το οποίο συμμετάσχετε στην έρευνα ως δυάδα και με το οποίο συνδεόσασταν ερωτικά στο παρελθόν και απαντήστε ανάλογα με το κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις.

1. Είμαι χαρούμενος/η/ο με τον/τη/το _____.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

2. Νοιάζομαι για τον/τη/το _____.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

3. Μου αρέσει πολύ ο/η/το _____.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

4. Νιώθω ότι η φιλία μου με τον/τη/το _____ είναι μία πολύ καλή φιλία.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

5. Είμαι ικανοποιημένος/η/ο με την φιλία μου με τον/τη/το _____.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

6. Νιώθω ότι η φιλία με τον/τη/το _____ είναι καλή.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

7. Με τον/τη/το _____ θέλω να παραμείνουμε φίλοι/φίλες για αρκετό καιρό.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

8. Προτιμώ τον/τη/το _____ σε σχέση με αρκετούς ανθρώπους που γνωρίζω.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

9. Νιώθω ότι η φιλία μου με τον/τη/το _____ είναι δυνατή.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

10. Είμαι ευχαριστημένος/η/ο με την φιλία μου με τον/τη/το _____.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

11. Είμαι ευγνώμων που ο/η/το _____ είναι φίλος/η μου.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

12. Ελπίζω ο/η/το _____ και εγώ να παραμείνουμε φίλοι.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

13. Θα μου έλειπε ο/η/το _____ αν έφευγε.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

14. Είμαι ευτυχής με τη φιλία μου με τον/τη/το _____.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

15. Απολαμβάνω τον/τη/το _____ ως φίλο/η μου.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

Ενότητα Ε. Για να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις φέρτε στο νου σας το άτομο με το οποίο συμμετάσχετε στην έρευνα ως δυάδα και με το οποίο συνδεόσασταν ερωτικά στο παρελθόν. Συμπληρώστε ανάλογα με το κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις.

**Συμπληρώστε τον αριθμό ατόμων που ισχύουν για την παρακάτω πρόταση:
Με/τον/την/το _____ έχουμε κοινούς φίλους.**

Κανένα άτομο

Ένα άτομο

Δύο-Τρία άτομα

Περίπου πέντε άτομα

Πάνω από πέντε άτομα

1. Οι πιο κοντινοί μου φίλοι είναι και φίλοι του/της _____.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

2. Με τον/την/το _____ είμαστε σε μία παρέα την οποία αισθάνομαι σαν οικογένεια.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

3. Ο/η/το ανήκει στην ομάδα των φίλων που νιώθω περισσότερο κοντά μου.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

4. Με τον/την/το _____ είμαστε σε μία παρέα που μας συνδέει όλες/όλους/όλα βαθιά αγάπη και αποδοχή.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

5. Εγώ και ο/η/το στρεφόμαστε στους ίδιους φίλους/φίλες για υποστήριξη όταν το χρειαζόμαστε.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

6. Με τον/την/το _____ έχουμε κοινούς φίλους/φίλες που έχουμε συνδεθεί τόσο στενά που τους/τις θεωρώ οικογένειά μου.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

7. Με τον/την/το _____ είμαστε σε μία παρέα που έχουμε παρεμφερές ιστορικό στη ζωή μας.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

8. Εγώ και ο/η/το _____ έχουμε κοινούς φίλους/φίλες με τους οποίους/-ες αισθανόμαστε εμπιστοσύνη και αποδοχή.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

9. Εγώ και ο/η/το _____ έχουμε μια παρέα που επιλέγουμε να μοιραζόμαστε όλοι/-ες/-α μαζί κοινές στιγμές.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

10. Πέρα από τη βιολογική μου οικογένεια, με τον/την/το _____ είμαστε σε μία παρέα φίλων που αισθάνομαι σαν την οικογένεια που έχω επιλέξει.

Διαφωνώ απόλυτα 1 2 3 4 5 6 7 Συμφωνώ απόλυτα

*Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συμμετοχή σας! Παρακαλούμε πατήστε
"Υποβολή" για να αποθηκευτούν οι απαντήσεις σας.*